BABALAR VE OĞULLAR

(Oyun 2 Perde)

M. Cevdet ANDAY

Turgenyev'in romanından oyunlaştırılmıştır.

KİŞİLER
Piyotr
Nikolay Petroviç
Arkadiy
Prokofyiç
Pavel Petroviç
Feniçka
Anna Sergeyevna
Katya
Vasiliy İvanyiç
Arina Vlasyevna
Timofeyiç
Anfişuska
Dunyaşa

BİRİNCİ PERDE

BİRİNCİ SAHNE

(7859 *yılı 20 mayıs günü. Nikolay Petroviç'in çiftlik evinin bahçesi. Nikolay Petroviç, kırk yaşlarında, eski bir aileden, çiftlik sahibi. Ayağında satrançlı bir pantolon. Biraz şişman, biraz kamburlamış. Hafifçe topallar, Petersburg'tan gelecek olan oğlunu beklemektedir. Kapının eşiğinde ayaklarının ucuna basarak kalkar. Genç uşak Piyotr görünür.)*

PİYOTR: Araba göründü mü Nikolay Petroviç?

NİKOLAY PETROVİÇ: Yok yok, görünmedi daha.

PİYOTR: Merak etmeyin, nerdeyse gelir. Moskova'dan geliyor, kolay mı?

NİKOLAY PETROVİÇ: Petersburg'dan, Petersburg'dan. *(Gülümser.)* Benim oğlum Arkaşa evine dönüyor. Tam dört yıl önce kendim götürüp yazdırmıştım üniversiteye. 1855 yılı idi. Peters-burg'da onunla üç kış geçirdim. Sevgili kanm Maşa öleli tam sekiz yıl olmuştu.

PİYOTR: Tann size uzun ömürler versin sayın Nikolay Petroviç. Tann oğlunuzu bağışlasın.

NİKOLAY PETROVİÇ: Biliyor musun neye üzülüyorum? Bugünleri görmedi benim zavallı Maşa'm. Oğlu kocaman adam olmuş, üniversiteyi bitirmiş, evine dönüyor... Kim bilir ne sevinirdi!

PİYOTR: Sevinmez olur mu? Sevinirdi elbet Nikolay Petroviç.

(Bu sırada yaklaşan bir arabanın tekerlek sesleri duyulur.)

PİYOTR *(demir kapının yanından seslenir):* Geliyorlar galiba efendim.

NİKOLAY PETROVİÇ *(yerinden fırlar, gözlerini yolun ilerisine diker. Yüzünde sevinç belirir):* O işte, Arkadiy, Arkaşa, ta kendisi... Kasketini sallıyor bana. *(Kollarını sallaya sallaya ileri atılır.)*

(Tekerlek sesleri durur, atlar kişner, arabacı hayvanlara bırrrr bırrr diye bağırır. Az sonra, Nikolay Kirsanov ile Arkadiy, sarmaş dolaş sahneye girerler. Arkalarında Arkadiy'in arkadaşı Bazarov gelmektedir.)
NİKOLAY PETROVİÇ: Şöyle dur da bakayım sana, bırak da bakayım! *(Biraz geri çekilir.)*
ARKADİY: Babacığım, dur sana yakın dostum Bazarov'u tanıtayım. Mektuplarımda ondan sık sık söz etmişimdir. Çağrımı kabul etmek nezaketini gösterdi.
NİKOLAY PETROVİÇ *(Arkadiy'in yanında duran uzun boylu, pelerini püsküllü genç adama yaklaşır ve ona elini uzatır. Fakat beriki elini vermekte biraz gecikir):* Çok sevindim geldiğinize. Bize gelmek lütfunda bulunduğunuz için candan teşekkür ederim. Tanıştığımıza memnun oldum. Adınızı, baba adınızı öğrenebilir miyim?
BAZAROV *(Bazarov, pelerinin yakasını açar, Nikolay Petroviç'e yüzünü gösterir. Uzun, zayıf ve geniş alınlıdır. Burnunun üst kısmı basık, ucu sivridir. Kum rengi sarkık favorileri vardır. Gülümseyerek, tembelce ve erkekçe):* Yevgeniy Vasiliyeviç.
NİKOLAY PETROVİÇ: Dilerim bizde sıkılmazsınız sayın Yevgeniy Vasiliyeviç.
(Bazarov kasketini çıkarır, bir şey söylemez çevresine bakına-rak çıkar)
ARKADİY: Evde hazır bir oda var, değil mi?
NİKOLAY PETROVİÇ: Arkadaşın için mi? Buluruz, buluruz.
ARKADİY: Ne olur baba, ona ikramda kusur etme. Onun dostluğuna ne denli önem verdiğimi anlatamam sana.
NİKOLAY PETROVİÇ: Bu yıl mı tanıştınız?
ARKADİY: Evet, bu yıl.
NİKOLAY PETROVİÇ: Demek bunun için geçen kış göremedim onu. Ne okuyor?
ARKADİY: Başlıca konusu doğa bilimleri... Ama bilmediği yok.
142
BİRİNCİ PERDE
Gelecek yıl tıptan doktora yapacak.
NİKOLAY PETROVİÇ: Ben evin kuzey yönündeki verandaya büyük bir tente gerdirdim: Artık yemeklerimizi açık havada yiyebiliriz.
ARKADİY: Ama ne güzel hava, ne güzel kokular. Derim ki, dünyanın hiçbir yerinde hava böylesine güzel kokmaz. Sonra bu ne gökyüzü bu!
NİKOLAY PETROVİÇ: Elbette, burada doğdun, burada büyüdün,
her şey seni etkiliyecek.
ARKADİY; Ama baba, insan nerede doğmuş olursa olsun, ne fark eder?
(Nikolay Petroviç oğluna yan yan bakar.) NİKOLAY PETROVİÇ: Öyle mi... *(Konuyu değiştirir.)* Bilmiyorum
sana yazdım mı? Yaşlı dadın Yegoravna öldü. ARKADİY: Deme? Zavallı kadın! Ya Prokofyiç? Sağ mı o? NİKOLAY PETROVİÇ: Sağ, hem de hiç değişmedi. Gene öyle geveze. Gerçekten de Maryino'da pek bir değişiklik bulamayacaksın.
ARKADİY: Kâhyan eski kâhya mı?
NİKOLAY PETROVİÇ: Ha bak, onu değiştirdim. Eskiden evimizde hizmet görmüş, şimdi ise kölelikten kurtulmuş olanları artık tutmamaya karar verdim. Hiç olmazsa sorumlu işlerde kullanmıyorum onlan.

ARKADİY: Demek Maryino'da pek bir değişiklik yok. NİKOLAY PETROVİÇ *(sıkıntılı):* Öyle dedimdi ama... pek doğru
değil... Sana söylemek zorunda olduğum bir şey var... Gerçi..
kurallara aşırı bağlı bir ahlakçı benim bu içtenliğimi yersiz
bulabilir, ama en başta gizlemek olanaksız. Sonra da benim
baba-oğul ilişkileri konusunda, bilirsin, özel düşüncelerim vardır.
Şunu da söyliyeyim, beni suçlarsan, sana hak veririm elbet. Çünkü
benim yaşımda... Sözün kısası... O kız yok mu canım... Kâhya
kadının kızı... Bir şeyler duymuşsundur elbet. ARKADİY: Feniçka mı? NİKOLAY PETROVİÇ: Yavaş söyle rica ederim... Evet, işte o...
Şimdi benimle oturuyor. Eve aldım onu... İki oda vardı... Neyse
canım, değiştirmek elimizde o odaları...
ARKADİY: Rica ederim baba, neden değiştirecekmişin odaları? NİKOLAY PETROVİÇ: Arkadaşın bizde kalacak. Tuhaf kaçabilir.
Nikâhsızız ya...

ARKADİY: Yok canım, Bazarov için üzülme sen. Bütün bunların
üstünde bir adamdır o.
NİKOLAY PETROVİÇ: Ama sen de varsın... ARKADİY: Ah babacığım, nerdeyse özür dileyeceksin. Utanıyor
musun yoksa?
NİKOLAY PETROVİÇ: Elbette, utanmam gerek. ARKADİY: Yapma baba, yapma, yalvarırını. *(Bazarov girer, baba oğula bakar.)*
İKİNCİ SAHNE
BAZAROV *(bir bahçe iskemlesine bırakır kendini).*
NİKOLAY PETROVİÇ *(balkonda ayaklarını şımarıkça yere vurur):* Evet, evet, hemen yemek yiyelim. *(Prokofyiç görünür.)* Hah, işte Prokofyiç de geldi, tam zamanında *(Arkadiy, Prokofyiç'e sevgi ile bakar.)* Küçük bey geldi, Prokofyiç. Tilkinin dönüp dolaşıp geleceği yer gene kürkçü dükkânıdır. Nasıl buldun onu, ha?
PROKOFYİÇ *(evin eski, yaslı uşağıdır. Altmış yaşlarında, kır saçlı zayıf, esmer bir adam. Sırtında madeni düğmeli, pembe mendilli, tarçını renkte bir ceket):* Daha iyisi can sağlığı efendim. *(Gülümseyerek Arkadiy'e yaklaşır, elini öper, konuğu eğilerek selamlar. Sonra geri geri-giderek bir yerde durur, ellerini arkasında kavuşturur.)*
NİKOLAY PETROVİÇ *(Bazarov'a döner):* Siz daha önce odanıza gitmek istemez misiniz Yevgeniy Vasilyiç?
BAZAROV: Hayır, sağ olun! Lüzum yok. Yalnız benim bavulla paketi odaya götürsünler. *(Pelerini çıkarır.)*
NİKOLAY PETROVİÇ: Hay hay, Prokofyiç, bayın paketlerini al. *(Prokofyiç, Bazarov'un pelerinini alır ve başının üstünde tutarak çıkar.)*
NİKOLAY PETROVİÇ: Ya sen Arkadiy, odana gitmek ister misin
biraz? ARKADİY: Evet, üstümü başımı temizliyeyim.
(Arkadiy eve doğru yürürken, içerden Pavel Petroviç çıkar. Kırk beş yaşlarında görünmektedir. Kısa kesilmiş saçları ağarmıştır, gümüş gibi donuk donuk parlar. Yüzü kuru, ama buruşuk değil. Çizgileri şaşılacak kadar düzgün, incecik bir kalemle çizilmiş gibi tertemizdir. Eskiden çok yakışıklı olduğu bellidir. Yüzünde hâlâ eski güzelliğinin izleri vardır.

Dimdiktir.

Üstünde koyu renkte İngiliz takımı giysi, boynunda şık ve kısa bir boyunbağı, ayağında yanm rugan çizmeler vardır. Tam bir soylu. Pantolonunun cebinden uzun pembe tırnaklı güzel elini çıkarır. İri tek bir akikle düğmelenmiş olan kol kapağının kar gibi beyazı elini daha da güzel gösterir. Elini yeğenine uzatır. Önce Avrupalılar gibi tokalaşır, sonra Rus usulünde, delikanlıyı üç kez yanaklarından öper.) PAVEL PETROVİÇ: Hoş geldin. ARKADİY: Hoş bulduk amcacığım. Size arkadaşım Bazarov'u tanıtayım.
PAVEL PETROVİÇ *(elini cebine sokar, hafif bir gülümseyişle ve vücudunu hafifçe eğerek Bazarov'u selamlar. Sonra nazik Lir tavırla, olduğu yerde sallanarak, omuzlarını kaldırıp güzel dişlerim gösterir bir gülümseyişle):* Ben artık bugün gelmezsin diye düşünmeye başlıyordum. Ne o, yolda bir şey mi oldu? ARKADİY: Hayır, bir şey olmadı. Oyalandık biraz, hanın önünde oturduk. Bu yüzden de şimdi kurtlar gibi acıktık. Baba, sen Prokofyiç'e söyle de acele ediversin. Ben şimdi geliyorum. BAZAROV *(yerinden fırlar):* Dur, ben de geliyorum.
(İki genç çıkarlar.) PAVEL PETROVİÇ: Kim bu? NİKOLAY PETROVİÇ: Arkadiy'in bir arkadaşı. Çok akıllı bir adammış.
PAVEL PETROVİÇ: Biz de mi kalacak? NİKOLAY PETRpVİÇ: Evet. PAVEL PETROVİÇ: O uzun saçlı ha? NİKOLAY PETROVİÇ: Evet.
PAVEL PETROVİÇ *(tırnaklarını bir iskemlenin tahtasında tıkırdatarak):* Baktım da Arkadiy s'est De gourdi. Sevindim geldiğine. Büyümüş. NİKOLAY PETROVİÇ: Demin çiftlik işlerinden açtım biraz. Bu şeylerle ilgili göründü bana. Bakarsın kalır burda... PAVEL PETROVİÇ: İyi olur. Bu işler benim de fena halde canımı sıkıyor. Sen bütün çalışkanlığına, iyi niyetine karşın, işe gerektiği gibi girişmiyorsun. Kâhyanın şu haline bak! Kurnazın biri. Bütün köylüleri sana ayyaş, hırsız diye göstermek istiyor. NİKOLAY PETROVİÇ: Ben yumuşak, zayıf bir adamım ağabey, ömrümü bu köy yerinde gömülmüş gibi geçirdim. Sense dünyayı tanıyorsun, insanları tanıyorsun, onlan kartal gözlerinle görü-

yorsun.
PAVEL PETROVİÇ: Ben kardeşim, yıllarımı büyük kentlerde, Âvrupalarda geçirdim. Köylüyü tanımam. Bu bakımdan senin hangi konularda yanıldığını söyliyemem. Ama aldatıldığını anlıyorum.
NİKOLAY PETROVİÇ: Biliyorsun ağabey, ben rahmetli kanm Maşa ile buraya yerleştiğim zaman, çiftlik işlerinin kendiliğinden yürüyeceğini sanıyordum. Karımla hiç ayrılmazdık birbirimizden. Kitap okur, birlikte piyano çalar, duettolar söylerdik. Kanm çiçek yetiştirir, kuşlara bakardı. Bense arada bir ava çıkardım. Sonra Arkadiy doğdu. Onu yetiştirdik. On yıl bir düş gibi geçti. Maşa öldükten sonra da biliyorsun, kalmadım burada. Avrupa'ya . gidecek oldum, 48 savaşları patlak verdi. Diyeceğim, istemiyerek döndüm köye. Burada bir değişiklik yapmak beni oyalayacaktı. Ama zaman zaman parasızlık ve zaman zaman da... PAVEL

PETROVİÇ: Mais je puis vous doncer de l'argent. NİKOLAY PETROVİÇ: Verdin, kaç kez para verdin ağabey. Ama sen de biliyorsun ki, benim zekâm bu işe yatkın değil.
(Bu şifada Arkadiy evden çıktığı için konuşmalarını keserler.) PAVEL PETROVİÇ *(Arkadiy'e): E.,* senin arkadaş nerde? ARKADİY: Gelir nerdeyse. En iyisi, onu rahat bırakmak. Merasimden hoşlanmaz.
PAVEL PETROVİÇ: Çok mu kalacak burda? ARKADİY: İşine nasıl gelirse. Babasına giderken uğradı bize. PAVEL PETROVİÇ: Babası nerde oturuyor? ARKADİY: Bu bölgede. Burdan altmış mil tutar tutmaz. Küçük bir
çiftlikleri varmış. Babası orduda doktormuş eskiden. PAVEL PETROVİÇ: Tamam tamam, elbette ya. Ben de bu adı daha önce nerde duydum diye düşünüp duruyordum. Bazarov! Bildin mi, Nikolay, babamın tümeninde Bazarov diye bir cerrah vardı. NİKOLAY PETROVİÇ: Vardı ya.
PAVEL PETROVİÇ: Tamam tamam, o işte. O cerrah olacak bu çocuğun babası. Hımm! *(Bıyıklarım burar.)* Peki, bu Mösyö Bazarov neci gerçekte? ARKADİY: Nihilist. NİKOLAY PETROVİÇ: Ne, ne...? ARKADİY: Bir nihüist.
NİKOLAY PETROVİÇ: Nihilist, benim bildiğime göre, Latince nihil, hiç demek, Hiç'ten geliyor bu sözcük sanırım. Hiçbir şeyi

tanımayan bir... bir adam anlamına, değil mi? Hiçbir...
PAVEL PETROVİÇ: Hiçbir şeye saygı duymayan desen şuna.
NİKOLAY PETROVİÇ: İkisi bir, değil mi?
ARKADİY: Hayır, aynı şey değil. Nihilist, hiçbir ilkeyi eleştirmeden benimsemeyen adam demektir. O ilke ne denli saygın bir ilke olursa olsun. Nihilist hiçbir otoritenin karşısında boyun eğmez.
PAVEL PETROVİÇ: E... iyi bir şey mi bu?
ARKADİY: Adamına göre değişir amcacığım. Kimine göre iyidir, kimine göre kötü.
PAVEL PETROVİÇ: Öyle demek! Neyse, bizim anladığımız şeylerden değil sanırım. Biz daha yaşlı kuşak, şuna inanıyoruz ki, prensipsiz, daha doğrusu, senin dediğin gibi, hiçbir prensibi benimsemeden, hiçbir şeye inanmadan bir adım bile atılamaz, tek bir soluk alınamaz. Vous aves changĞ tout cela. Tanrı size sağlık versin sayın... neydi o söz?
ARKADİY *(üstüne basa basa söyler):* Nihilist.
PAVEL PETROVİÇ: Nihilistler... Eskiden Hegelciler vardı! Demek şimdi bir de nihilistler türedi. Bakalım boşlukta, kuralsız bir boşlukta nasıl yaşayacaksınız. *(Bazarov görünür.)* İşte Bay nihilist geliyor.
NİKOLAY PETROVİÇ: Buyur ağabey, sofraya oturalım. *(Sofraya otururlar)* NİKOLAY PETROVİÇ *(oğluna):* Kentte Kolyazin'i ziyaret ettin mi?
ARKADİY: Evet. Aman kendisini ne denli yüksek görüyor bilseniz! Gururunun sının yok. Valiyi teftişe gelmiş ya, göğsü madalyalı genç bir devlet adamı. İkide bir, «L'energie est la premiere qualit£ d'etat» diyor yüksek sesle. Bununla birlikte babacan ve nazikti. Sizi sordu, davet etmiş, gelmediğinize üzüldü.
NİKOLAY: Gidemedik. Biliyorsun, biz amcanla üniversiteye başladığımız zaman, babam General Kirsanov bizi, bu Matyev İlyiç Kolyazin'in babası,

yani annemin amcası olan İlya Kolyazin'in gözetimine bırakmıştı. ARKADİY: Matyev İlyiç Kolyazin, «Baban eskiden beri acaip
adamın biridir,» dedi senin için. NİKOLAY PETROVİÇ: Baloya gittin mi? ARKADİY: Bazarov'la birlikte gittik. Çok kalabalıktı. Vali, olduğu yerde kımıldamadan duruyor ve boyuna birtakım emirler veriyordu. Başı bozuklar daha çok duvar diplerinde duruyorlar, subaylar-sa boyuna dans ediyorlardı. Orda Sergeyevna Odintsova ile
147
tanıştık. NİKOLAY PETROVİÇ: Bir iki kez karşılaştım kendisiyle. Çok güzel
bir kadındır.
(Belli etmeden gençleri süzer.) ARKADİY: Evet, söyledi, «Babanızı iki kez gördüm ve onun üstüne
çok şeyler duydum,» dedi.
PAVEL PETROVİÇ: Dansa kalktınız mı onunla? ARKADİY: Evet, mazurka oynadık. Sonra ikimizi de evine davet etti. Gerçekten çok güzel ve çok kibar bir kadın. Bazarov bile bana «Nedir o öyle? Başka kadınlara benzemiyor,» dedi. *(İki arkadaş birbirlerine bakarlar.)* Anna Sergeyevna da Bazarov'a dikkat etmiş, «Gelirken arkadaşınızı da getirin,» dedi bana. «Hiçbir şeye inanmamak cesaretini gösteren bir insanı görmek benim için çok ilginç olacak,» dedi.
BAZAROV: O da bana çok ilginç geldi. Duygulanna öylesine zincir vurmuş ki, kendisini dondurmuş sanki. Tam bir prenses. Bir tacı eksik başında.
ARKADİY *(Bazarov'un sözünü keser. Odintsova'nın aleyhinde bulunmasını istememektedir):* Rusça'yı çok güzel konuşuyor. Bizim prenseslerin hiçbiri konuşamaz öyle. NİKOLAY PETROVİÇ: Kocası öldükten sonra evine kapandı, kız
kardeşinin eğitimine verdi kendini.
PAVEL PETROVİÇ: Kocası biraz karışık bir adamdı, değil mi? Dalavereler çevirdiğini söylerler. Prenses bu işin içinden çıkmak için büyük fedakârlıklara katlandı.
NİKOLAY PETROVİÇ: Kumarbazdı, o yüzden battı. Anna Sergeyevna bunu örtbas etmesini bildi ve çok dayanaklı çıktı. PAVEL PETROVİÇ: Evet, prenses çok meziyetlidir. BAZAROV: Vücudunun güzelliğine diyecek yok. Anatomi dersinde
sandım kendimi.
NİKOLAY PETROVİÇ *(oğluna):* Gidecek misiniz ziyaretine? ARKADİY: Yann, öbür gün bir yoklarız. NİKOLAY PETROVİÇ: O kadar çabuk mu? ARKADİY: Üzülme canım çok kalmayız. PAVEL PETROVİÇ *(Bazarov'a bakar):* Siz tıpla uğraşıyorsunuz
değil mi?
BAZAROV: Evet, genel olarak doğa bilimleri ile ilgilenirim. PAVEL PETROVİÇ *(yerinden kalkar):* Diyorlar ki, Almanlar bu konuda epey ilerlemişler.
148
BİRİNCİ PERDE
(Taraçadan inip bahçe koltuklarına yerleşirler.)
BAZAROV *(karşısındakini önemsemeden):* Öyle. Almanlar bizim öğretmenimiz bu alanda.

PAVEL PETROVİÇ *(çok saygılı):* Demek Almanlar üstüne düşünceleriniz bu denli yüksek öyle mi?
BAZAROV *(kaba, neredeyse kuştandır):* Onların bilim adamları uğraşlarını bilirler.
PAVEL PETROVİÇ *(sinirli olduğunu saklamağa çalışarak):* Anlıyorum, anlıyorum, ve sanıyorum ki Rus bilim adamları için görüşleriniz o denli övücü değil.
BAZAROV: Korkarım değil.
PAVEL PETROVİÇ: Sizin bakımınızdan ne övülecek bir alçakgönüllülük bu. Peki ama demin Arkadiy, sizin hiçbir otorite kabul etmediğinizi söylüyordu. Nasıl oluyor bu? Siz gerçekten hiçbir değer tanımıyor musunuz?
BAZAROV: Neden tanıyacakmışım? Sonra ne diye inanayım? Akla uygun bir şey söylerlerse ben de onlarla olurum, işte bu kadar.
PAVEL PETROVİÇ: Peki, bütün Almanlar akla uygun mu konuşuyorlar?
BAZAROV: Tümü değil.
PAVEL PETROVİÇ: Almanları savunmamakla belki günaha giriyorum. Ama ben Almanları sevmem. Eskiden birkaç Alman vardı, şu alanda, bu alanda. Schiller sözgelişi, Goethe... Kardeşim bayılır onlara. Ama şimdilerde sadece kimyacı ve materyalist çıkarıyorlar.
BAZAROV: İyi bir kimyacı yirmi kez daha yararlıdır bir ozandan.
PAVEL PETROVİÇ: Ya demek öyle! *(Kaşlarını kaldırır.)* Anladığıma göre siz sanatı tanımıyorsunuz.
BAZAROV *(alaycı):* Para kazanma dümeni.
PAVEL PETROVİÇ: Öyle efendim öyle. İşi alaya alıyorsunuz, anlıyorum. Demek siz bütün bunları yoksuyorsunuz, öyle mi? Demek sadece bilime inanıyorsunuz?
BAZAROV: Önce de söyledim, ben hiçbir şeye inanmam. Hem bilim nedir? Soyut olarak bilim? Bilimler vardır, birtakım zanaatlar, uğraşlar gibi. Ama soyut bilim diye bir şey yoktur.
PAVEL PETROVİÇ: Çok güzel. Peki, toplumca benimsenmiş birtakım gelenekler vardır, onlara karşı da aynı olumsuz davranışı mı taşıyorsunuz?
BAZAROV: Nedir o? Bulmaca mı?
149
BABALAR VE OĞULLAR
NİKOLAY PETROVİÇ *(araya girme zamanının geldiğini düşünür):* Bir gün bu konuyu sizinle daha ayrıntılı bir şekilde konuşmalıyız, Yevgeniy Vasilyiç! Görüşlerinizi dinler, kendi görüşlerimizi anlatırız. Şunu söyliyeyim, ben sizin doğa bilimleri ile uğraşmanızdan çok memnunum. Liebig'in, toprağın beslenmesi konusunda şaşılacak buluşları olduğunu duydum. Tanm işlerinde bana yardımda bulunabilirsiniz. Yararlı öğütler verebilirsiniz. BAZAROV: Başüstüne Nikolay Petroviç. Ancak Liebig bizim fersah fersah üstümüzdedir. İnsan okumaya başlamadan önce alfabeyi öğrenmeli. Oysa biz daha elifi görsek mertek sanıyoruz. NİKOLAY PETROVİÇ: Gene de, sırası gelince size başvurmama [1] izin vereceğinizi umarım. *(Ayağa kalkar.)* Şimdi ise kardeşim,
sanıyorum ki gidip kâhya ile konuşmamızın vaktidir. PAVEL PETROVİÇ *(oturduğu iskemleden kimsenin yüzüne bakmadan kalkar):* Evet, böyle bir

yerde beş yıl geçinmek ne felakettir, üstün zekâlardan uzakta. Adam tümden budala olur çıkar. Öğrendiklerimi unutmayayım diye çabalarsın, bir gün de bakarsın ki tümü anlamsızmış, saçma sapan şeylermiş. Bu gibi saçma sapan şeylerle artık hiçbir akıttı adamın uğraşmadığını söylerler sana, eski kafalı, antikalaşmış kimselersiniz derler. Ne yaparsın! Açıkçası yeni kuşaklar bizden çok daha akıllı.

(Pavel Petroviç, topukları üzerinde ağır ağır döner ve acele etmeden uzaklaşır. Nikolay Petroviç de onu izler)

ÜÇÜNCÜ SAHNE

BAZAROV: Her zaman böyle midir bu?

ARKADİY: Ama sen de biraz sert davrandm açıkçası. Kırdın adamı.

BAZAROV: Yok gönüllerini mi eğlendirecektim bu taşra ağalarının! Bütün bunlar, kendini beğenmişlikten, aristokrat olmanın verdiği alışkanlıktan başka bir şey değil. Madem yaradılışı böyleymiş, Petersburg'taki işini sürdürseydi... Neyse canım, bırakalım artık onu. Demin bahçede çok az rastlanır bir su böceği buldum, bir Dytiscus marginatus... bilir misin? Göstereceğim sana.

ARKADİY: Onun hikâyesini anlatayım.

BAZAROV: Böceğin mi?

ARKADİY: Hayır, bırak onu Yevgeniy! Amcamın yaşamını. Göreceksin hiç de senin sandığın gibi bir adam değildir. Alaydan çok acımayı hak etmiştir.

BİRİNCİ PERDE

BAZAROV: Bir şey demiyorum, ama sen neye bu kadar duruyorsun onun üstünde?

ARKADİY: Haksızlığa düşmemeli insan Yevgeniy.

BAZAROV: Bunu da nereden çıkardın?

ARKADİY: Yo... dinle bak!

(Hava yavaş yavaş kararmaktadır. Çok güzel bir yaz gecesi. Uzaktan^ bir balalayka müziği gelir ve Arkadiy'in hikâyesi süresince zaman zaman azalarak, zaman zaman çoğalarak sürer.)

ARKADİY: Pavel Petroviç Kirsanov, önce babam gibi evde eğitilmiş, sonra saray Muhafız okuluna verilmiş. Çocukluğundan beri güzelliği ile göze çarpan amcam, ayrıca kendine güvenli, biraz da alaycı olduğu için herkesin hoşuna gitmekte hiç de başarısız kalmamış. Subay çıkınca her yerde boy göstermeğe başlar. Kadınlar deli divane olurlarmış onun için. Yirmi yedi yaşında olmuş. Parlak bir geleceği var, değil mi? İşte bu sırada her şey birden değişiverir. Âşık olmuş amcam. O zaman Petersburg sosyetesinde görülmeye başlayan bir prensese. Budalaca bir kocası varmış, kadın hiç aldırmazmış kocasına, kendini her çeşit eğlenceye verir, ikide bir Avrupa'ya gidermiş. Amcam ona bir baloda rastlamış ve deli gibi tutulmuş. Çarçabuk muradına da ermiş fakat bu kolay basan ateşini soğutmamış onun. Tersine, kadında erişilmez bir şey olduğuna inanarak daha da bağlanmış. Kadın sanki kendisinin bile anlamadığı gizemli birtakım güçlerin elinde tutsak gibiymiş. Tutarsızlıklar içindeymiş. Amcam onu bir türlü elde edemediği kanısına varmış. Çünkü prenses ,en tatlı buluşmalarında bile, ürpertici bir korkuyla, şaşkınlıkla bakarmış amcama.

BAZAROV: Bir doktora gösterseydi amcan.

ARKADİY: Alay etme Yevgeniy. Dinlemek istemiyorsan söyle.
BAZAROV: Anlat anlat, dinliyorum.
ARKADİY: Kısa bir süre sonra kadın ilgisini keser amcamla. Kalkar dışarı gider. Nerdeyse aklını bozacakmış amcam.
BAZAROV: Vah vah!
ARKADİY: Görevinden ayrılır, o da arkasından gider. Baden'de buluşmuşlar gene, eski ilişkileri yeniden kurulanış. Prensesde bir tutkunluk, bir tutkunluk, sanki kaçıp giden o değil. Ama bir ay sonra her şey biter, kadın gene kaçar ondan. Amcam da Rusya'ya döner. Yaşamı kendine zehir etmiş artık. Evlenmeyi aklından bile

kendini bırakan bir adam, adam değildir. Mutsuz diyorsun, kafadan sakat da ondan. Köy yerinde o ne şıklık. Hele tırnaklan! O ne tırnak öyle! Çenesini de ne kadar iyi traş etmiş! Bunlar gülünç şeyler değil mi Arkadiy Nikolayeviç?
ARKADİY: Belki haklısın, ama doğrusu amcam iyi adamdır.
BAZAROV: Tarihten önceki çağlardan kalma bir yaratık. Babana gelince, bak o gerçekten sevimli bir adam. Ama çiftçilikten de pek bir şey anlamıyor besbelli. Kısacası ikisi de romantik.
ARKADİY: Ama onların yetiştikleri dönemi, gördükleri eğitimi unutma.
BAZAROV: Eğitim mi? Laf. Kendini eğitmeli herkes. Benim yaptığım gibi, örneğin. İçinde yaşadığımız koşullara gelince... Ne diye onlara bağlı kalacakmışım! Onlar bana ayak uydursun, daha iyi. Hayır kardeşim, bütün bunlar boş düşünceler! Sonra ne oluyor şu esrarlı kadın erkek ilişkileri? Biz fizyolojistler biliriz ne olduğunu onun. Hele gözün anatomisini bir incele bakalım, esrarlı bakış dediğin neymiş! Bütün bunlar romantik çürümeler, küflenmiş beğeniler. Gidip şu böceği incelesek daha iyi ederiz.
(Sahne kararır.) DÖRDÜNCÜ SAHNE
(Gece. Feniçka'nın odası. Sahneyi lamba ışığı aydınlatır. Bir yanda Feniçka'nın karyolası. Yanı başında Mitya'nın beşiği. Renkli perdeler dikkati çeker. Basit bir eşya. Kapı açılır, Nikolay Petroviç girer. Feniçka onu görünce ayağa kalkar. Nikolay Petroviç düşüncelidir. Beşiğe yaklaşır, eğilip çocuğuna bakar. Yüzü aydınlanır, gülümser. Gene gülümseyerek doğrulur. Feniçka'ya bakar.)
NİKOLAY PETROVİÇ: İyi ya bu küçük yaramaz?
FENİÇKA: Çok iyi Nikolay Petroviç.
NİKOLAY PETROVİÇ: Sen de iyisin ya Feniçka.
FENİÇKA *(önüne bakar):* İyiyim Nikolay Petroviç... *(Başını kaldırır.)* Nikolay Petroviç, size bir şey söylemek istiyorum. *(Nikolay Petroviç ona bakar.)* Ben gene yandaki daireye, eski odama geçsem daha iyi olmaz mı?
NİKOLAY PETROVİÇ: Neden oraya gideceksin?
FENİÇKA *(sıkılarak):* Bilmem ki... Burada çok göz önündeyim

geçirmemi?, yaşlanmağa başlamış.
BAZAROV: Deli saçması!
ARKADİY: Böylece on yıl geçer. Bir gün prensesin ölüm haberini alır, kadın Paris'te yarı çıldırmış bir durumda imiş öldüğünde. Babam köye

yerleştiğinden beri, amcam onu hiç görmemiş. Bir gün babam, «Seni anık Maryino'ya çağırmıyorum,» demiş...
BAZAROV: Demek baban bu eve annenin adını verdi, öyle mi?
ARKADİY: Evet.
BAZAROV: Sonra?
ARKADİY: «Sen,» demiş babam, «rahmetli karım sağ iken bile sıkılmıştın orda.» amcam da, «Ben o zaman budalaydım,» diye karşılık vermiş, «İzin verirsen, ömrümün sonuna dek yanında kalmaya hazırım,» demiş. Sarılıp öpüşmüşler. Amcam gelip yerleşti buraya. Öyle ki, babam kışları benim yanıma, Peters-burg'a geldiği zamanlar bile ayrılmadı buradan. Kendini okumaya verdi. En çok İngilizce okuyor. Bütün yaşayışını İngiliz zevkine göre düzenledi.
BAZAROV: Belli.
ARKADİY: Komşularla az görüşüyor. Yalnız arada bir liberal görüşleriyle eski zenginleri kızdırıyor. Giyimine olduğu kadar, güzel yemeklere de düşkündür. Hatta Wellington'la birlikte Louis-Philipe'in sofrasına oturmuş, herkes bilir bunu. Söz götürmez kertede namusludur. Kadınlar onu eskiden beri beğenirlerdi, ama prensesin ölümünden sonra, onda bir de kadın katili olmanın çekiciliğini buldular. *(Gülümser.)* Ya işte böyle... Amcama karşı ne kadar haksızlık ettiğini görüyor musun? Herkese yardım eder, köylüleri destekler. Köylülerle konuşurken yüzünü buruşturup kolonya koklar ama, gene de...
BAZAROV: Açıkça sinir hastası.
ARKADİY: Belki de öyledir. Fakat çok iyi bir kalbi vardır. Sonra hiç de budala değildir. Hele kadınlarla ilişkiler konusunda bana öyle öğütler verir ki...
BAZAROV: E... sütten ağzı yanmış, başkalarım uyarıyor. Biliriz böylelerini.
ARKADİY: Neyse... Kısacası mutsuzluğa batmış bir adam, inan bana. Ondan nefret etmek günah olur.
BAZAROV: Canım, kim nefret ediyor ondan. Ben gene söyleyeceğim, bir kadının aşkı üzerine bütün yaşamını oynayan, kozu elinden gidince ekşiyen, ben artık bir işe yaramam diyecek kadar
152
Nikolay Petroviç. Siz soylu bir ailesiniz. Bense... Soylu ailede hoş görülmez böyle şeyler, bilmez miyim? Bakın, Arkadiy Petroviç de geldiler. Benim, şimdi çamaşırcıların oturduğu yere geçmem, hiç olmazsa ilk günler için daha iyi olmaz mı diye düşünüyorum.
NİKOLAY PETROVİÇ: Ha... Hayır... Nasıl olur? *(Duraklar, alnını oğuşturur.)* Önceden yapmalı idik bunu. *(Beşiğe eğilip çocuğu öper.)*
FENİÇKA: Bu sabah Pavel Petroviç geldi buraya efendim.
NİKOLAY PETROVİÇ *(heyecanla doğrulur):* Kim? ağabeyim mi? Buraya, odana mı geldi?
FENİÇKA: Evet Nikolay Petroviç.
NİKOLAY PETROVİÇ *(çok sevinmiştir):* Nasıl olur? Bu konuyu açmıyordu hiç, benimle bile konuşmuyordu. Bilmezlikten geliyordu bizim şeyi... Çok sevindim buna. Demek sana alışıyor artık... E... ne dedi? Ne istiyormuş?
FENİÇKA: Kasabadan kendisi için yeşil çay almalarını emretmek üzere gelmiş. Ama çok kibar davrandı, «Özür dilerim, rahatsız ettim,» dedi.

Sonra perdelere baktı, bunlar yeni mi diye sordu. Ben de, «A, evet,» dedim, «Nikolay Petroviç lütfetti bana,» dedim. Pavel Petroviç, bunun üzerine, «Çok hoş bir oda olmuş,» dedi. «Sağ baştaki o küçük yerden daha mı rahatsınız burda?» diye sordu. Ben de, -«Elbette, burası çok daha güzel,» dedim.
NİKOLAY PETROVİÇ *(meraklı):* Sonra Feniçka? Başka ne dedi?
FENİÇKA: Ben Mitya'yı Dunyaşa'ya verip dışan yollamıştım. «Getirin buraya küçüğü,» dedi Pavel Petroviç ve görünce öyle sevdi ki... «Ne gürbüz yavru!.» dedi. Sonra işaretparmağının tırnağı ile Mitya'nın gerdanını gıdıkladı.
NİKOLAY *(sevinçli):* Gerdanını gıdıkladı ha?
FENİÇKA: Evet, gıdıkladı.
NİKOLAY: Mitya ne yaptı, Mitya?
FENİÇKA: Mitya mı? Mitya da güldü bunun üzerine.
NİKOLAY: Çok güzel olmuş.
FENİÇKA: Pavel Petroviç, kaç aylık olduğunu sordu, ben «altı aylık, nerdeyse yedisine basacak bu ayın on birinde,» deyince bizim Dunyaşalafa kanştı, «Sekizine değil mi, Feodosya Nikolayevna,» dedi. Pavel Petroviç, bunun üzerine, «Babasına benziyor,» dedi. Ben de içimden, «Ya kime benzeyecek?» dedim. «Evet» dedi Pavel Petroviç, «şaşmaz bir benzerlik.» Sonra bana kederli kederli baktı.

NİKOLAY PETROVİÇ *(ağır ağır ceketini çıkarır):* İyi haberler bunlar. *(Feniçka'ya)* Hadi sen de gir yatağına artık. *(Lambayı söndürür sahne kararır)*

BEŞİNCİ SAHNE

(Ertesi sabah. Bahçe. Bazarov herkesten önce uyanmıştır. Evden çıkar, çevresine bakar. Sonra kameriyeye doğru yürür, orda dal budak salmış leylakları yoklar. Taraçamn parmaklığı yanında, büyük leylak demetleri arasında semaver kaynamaktadır. Bazarov düşünür, dudak büker. Bu sırada Pavel Petro-viç'in uşağı görünür.)
BAZAROV: Gel bakalım ahbap! Sen kimin uşağısın? PİYOTR: Sayın PaVel Petroviç'in efendim. BAZAROV: Öyle mi? Efendin her gün üst baş değiştirir mi? PİYOTR: Her yemekte değiştirir efendim. BAZAROV: Her yemekte ha? PİYOTR: Evet efendim. BAZAROV: Burası da pek güzel yer değil hani... Çırılçıplak bir
toprak parçası.
PİYOTR: Nikolay Petroviç kendi köylüleriyle hesaplaşırken, yeni çiftliğine ancak bu bir dönümlük yeri ayırmış. Bir göl açtı, iki de kuyu kazdırdı. Gölde çok az su toplandı, kuyulardaki su da acı çıktı.
BAZAROV: Gölde kurbağa var mı? PİYOTR: İki kilometre ötedeki bataklıkta var efendim. BAZAROV: Gidip kurbağa toplayayım. PİYOTR: Kurbağaları ne yapacaksınız efendim? BAZAROV: Söyleyeyim ne yapacağımı. Kurbağayı alır, ortasından yararız. Sonra içinde ne var, ne yok bakarım. Sen de, ben de birer kurbağa sayılırız. Yalnız dört ayak üzerine yürümeyiz, dik yürürüz. Aramızdaki ayrım bu kadardır işte. Kurbağanın içindekileri öğrenince, bizim içimizde neler var, onu da öğrenmiş oluruz. PİYOTR: Öğrenip de ne yapacağız efendim? BAZAROV:

Hastalanırsan, seni iyileştirmek de bana düşerse,
vereceğim ilaçlarda yanılmam, PİYOTR: Demek biz de kurbağayız efendim. BAZAROV: Öyleyiz ya... Hadi ben gideyim. *(Bazarov çıkar.)*
155
BABALAR VE OĞULLAR
NİKOLAY PETROVİÇ *(elinde bir kitapla gelir):* Kimse kalkmadı mı
daha?
PİYOTR: Konuğumuz kalktılar efendim. NİKOLAY PETROVİÇ: Ya... Nereye gitti? PİYOTR: Bataklığa kurbağa avlamağa gitti efendim. NİKOLAY PETROVİÇ: Ya... *(Elindeki kitabı açar, okumağa koyulur.)*
(Piyotr içeri girer.) (Arkadiy gelir.)
ARKADİY: Günaydın babacığım. NİKOLAY PETROVİÇ: Günaydın Arkaşa. ARKADİY: Ne okuyorsun? NİKOLAY PETROVİÇ: Puşkin. ARKADİY: Rica ederim baba, artık bu gibi işlerin anlamı yok. Boş
vermeli bu saçmalıklara. Çağımızda romantik bir adam olmak
saçma bir şey. NİKOLAY PETROVİÇ *(şaşırarak kitabı kapar):* Öyle mi? Ne okuyayım, ne öğüt verirsin bana? ARKADİY: Bana kalırsa önce Büchner'in «Madde ve Kuwet»ini
oku, yani Stoff und Kraft. Halkın anlayacağı bir dille yazılmıştır. NİKOLAY PETROVİÇ *(üzgün ve utanç):* Peki oğlum. DUNYAŞA *(bahçeden_ gelir, Nikolay Petroviç'e):* Feodosya Niko-
layevna kendilerini pek iyi hissetmiyorlar efendim, gelmiyecekler.
Çayı siz mi koyarsınız, yoksa ben mi vereyim? NİKOLAY PETROVİÇ: Ben yaparım. *(Oğluna)* Sen çayı limonlu
mu içersin? *(Şaşırmıştır.) (Dunyaşa çıkar.)* ARKADİY: Baba! NİKOLAY PETROVİÇ: Ne var? ARKADİY: Sorum sana yersiz görünürse bağışla beni... Sen dün
.açık konuştuğun için beni de yüreklendirdin açık olmaya. NİKOLAY: Söyle yavrum!
ARKADİY: Ben buradayım diye mi... Feniçka gelmiyor çaya? NİKOLAY PETROVİÇ: Belki de... şey düşünüyor... utanıyor...
Amcanın yanına pek çıkmaz... ARKADİY: Utanacak ne var?
NİKOLAY PETROVİÇ *(sıkılarak):* Nikâhsız olduğumuz için... ARKADİY: Benim görüşlerimi bilirsin. Senin yaşamına, kararlanna
156
BİRİNCİ PERDE
karışmak geçer mi hiç aklımdan? Onun, seninle aynı çatı altında
oturmasına izin verdiysen, buna layık demektir. Sen kötü bir
seçme yapamazsın. NİKOLAY PETROVİÇ: Sağol Arkaşa! *(Parmaklarını alnına vurur.)*
Elbette ya... O kız buna layık olmasaydı... Benim için geçici bir
heves değil bu. Konuyu rahat konuşamıyorum seninle, ama
anlarsın güç bir iş olduğunu buraya, senin yanına gelmesinin, hele
daha ilk sabah! A.RKADİY: Öyleyse ben onun yanına gideyim, anlatayım ona
sıkılmasının gereksizliğini.
(Arkadiy çıkar.) NİKOLAY PETROVİÇ *(Telaşla arkasından davranır, yetişemez,*

seslenir ona): Arkadiy... Sana daha önce söylemedim... *(Bir iskemleye çöker.)* PAVEL PETROVİÇ *(arkasında Piyotr'la girer):* Günaydın! *(Üstünde İngiliz modasına uygun zarif bir İngiliz giysisi, başında da küçük bir fes vardır.)* Nihilistler nerde? NİKOLAY PETROVİÇ: Arkaşa, Feniçka'nın yanına gitti. Ama arkadaşı...

PİYOTR: O da kurbağa avlamaya gitti efendim. PAVEL PETROVİÇ: Kurbağa mı? Yemek için mi? PİYOTR: Hayır efendim. Kesip içine bakmak için. Kurbağa tıpkı bize benzermiş. Yalnız o dört ayak üzerinde yürürmüş, biz iki. PAVEL PETROVİÇ: Şu işe bakın... Prensiplere inanmıyor da, kurbağalara inanıyor. NİKOLAY PETROVİÇ: Dünya değişiyor. Arkadiy ile birbirimizi anlamamız çok güç olacak anlaşılan. PAVEL PETROVİÇ: Nedenmiş o? NİKOLAY PETROVİÇ: Yalnız anlayamadığım bir şey var. Ben zamana ayak uydurmak için her şeyi yaptığımı sanıyordum. Köylülerle olan işi iyi yürüttüm, çağın gerektirdiği şeylere anlayışla yaklaşmak için elimden geleni yapıyorum. Gene de modası geçmiş bir insan olarak kalıyorum gençlerin yanında. Belki onlar haklı.

PAVEL PETROVİÇ: Bunlan neden söylüyorsun Nikolay? NİKOLAY PETROVİÇ: Demin şurada Puşkin'i okuyordum... Çingeneler'i geçmişti elime... Arkadiy bunu görünce acıdı bana. Sanki bir çocukmuşum gibi, «Okuma böyle şeyleri,» dedi. Madde ve Kuvvet'i salık verdi. Büchner'in Stoff und Kraft'ım.

157

BABALAR VE OĞULLAR

PAVEL PETROVİÇ: Bunları Arkadiy'in kafasına, o nihilist sokmuştur. Nefret ediyorum o hekim bozuntusundan. Şarlatanın biri. İstediği kadar kurbağa toplasın tıpta bir adım bile ilerliyemez.

NİKOLAY PETROVİÇ: Öyle deme ağabey, Bazarov akıllı bir genç.

PAVEL PETROVİÇ *(kardeşinin sözünü keser):* Hem o tiksindirici kibir ne öyle! Yo, ben senin gibi kolay kolay umutsuzluğa düşmem. Doktor beyle bir çatışma olacak aramızda. Bundan eminim.

ARKADİY *(gülerek girer):* Tanıştık baba. Feodosya Nikolayevna gerçekten biraz hasta. Sonra gelecek. Ama ufak bir erkek kardeşim olduğunu bana neden söylemedin? Dün gidip öperdim

(Nikolay Petroviç, oğluna kollarım açar, Arkadiy atılır, sarılırlar.)

PAVEL PETROVİÇ: Ne o. Gene mi kucaklaşma? NİKOLAY PETROVİÇ: Neden şaştın? Düşün, ne zamandır bekliyordum. . . Geldiğinden beri de şöyle iyice görecek vakit bulamadım ki... PAVEL PETROVİÇ: İşte bay nihilistler geliyorlar.

(Bazarov, pantolonu çamur içinde, sağ elinde bir torba ile gelir) BAZAROV: Merhaba baylar, çaya geciktiğim için özür dilerim.

(Torbayı taraçaya bırakır.)

(Kahvaltı sofrasına otururlar.) PAVEL PETROVİÇ: Nedir onlar? Sülük mü? BAZAROV: Hayır, kurbağa. PAVEL PETROVİÇ: Beslemek için mi? BAZAROV: Deneyler yapmak için. PAVEL PETROVİÇ *(Kardeşine):* Güzel!

BAZAROV: Bataklıkta kurbağa yakalarken, komşunuz çiftlik sahi-
bini gördüm. Petersburg'dan tanırım onu. Alçağın biri, aristokrat bozuntusu. PAVEL PETROVİÇ: Sorabilir miyim? Sizce aristokrat ile alçak sözleri bir anlama mı geliyor? BAZAROV: Ben aristokrat bozuntusu dedim. PAVEL PETROVİÇ: Orası öyle. Ama sanıyorum ki, gerçek aristokratlarla, aristokrat bozuntusu dediğinizi bir tutuyorsunuz.
Bu düşüncenizi paylaşmadığımı söylemek görevimdir sanıyorum.
Herkes beni, liberal düşünceli, ilerici bir adam olarak bilir, ama
işte bu yüzden aristokratlara saygı duyanm ben. Gerçek aristok-

ratlara. Lütfen unutmayın efendim... *(Bazarov gözlerini kaldırıp Pavel Petroviç'e bakar, Pavel Petroviç öfkeyle sürdürür sözünü.)* Lütfen unutmayın efendim İngiliz aristokrasisini. Onlar haklarının küçük bir parçasından bile vaz geçmiyorlar, kendilerine olan yükümlülüklerini tam olarak yerine getirmelerini istiyorlar onlardan. İngiltere'ye özgürlüğü aristokrasi verdi, onu gene o sürdürü -yor İngiltere için.

BAZAROV: Eski yaveler bunlar. Ama siz neyi tanıtlamak istiyorsunuz bununla?

PAVEL PETROVİÇ: Şunu, efendim eğer insan öz değerinin bilincinde değilse, kendine karşı saygısı yoksa, toplumsal şey için sağlam temel olamaz... bien puplic için... Toplumsal yapı. İş karakterdedir sayın bayım. Sözgelişi, siz benim alışkanlıklarımı, giyimimi, yol yordam düşkünlüğümü alaya alırsınız, biliyorum. Ama bunlar bir kendine saygı duygusundan, bir görev duygusundan ileri geliyor. Ben taşrada oturabilirini, taşranın çöllerinde. Ama kendimi bırakmam.

BAZAROV: Kendinize saygı duyduğunuzu söylüyorsunuz ama kollarınızı kavuşturmuş, hiçbir iş yapmadan oturuyorsunuz. Bunun kamuya ne yaran var?

PAVEL PETROVİÇ: Bu bambaşka bir konu. Buyurduğunuz gibi neden kollarımı kavuşturup oturduğumu size açıklamak zorunda değilim. Sadece şunu söylemek istiyorum, aristokratizm bir prensiptir ve ancak ahlaksız ve budala olanlar prensipsiz yaşayabilir.

(Nikolay Petroviç başı ile onu onaylar.)

BAZAROV: Aristokratizm, liberallik, bien puplic, prensip... Bakın, bir yığın yabancı ve işe yaramayan sözcük. Bir Rus için beş para etmez hiçbiri.

PAVEL PETROVİÇ: Sizce nedir onun için para eden? Sizi bir dinliyen olsa sanır ki, biz tümden insanlık dünyasının dışında, onun yasaları dışında yaşıyoruz. Tarihin mantığı şunu gerektirmez mi ki...

BAZAROV: Mantıktan bize ne? Biz onsuz da yapabiliriz.

PAVEL PETROVİÇ: Ne demek istiyorsunuz?

BAZAROV: Şunu. Aç kaldığımız zaman, sanınm ki, ağzımıza bir parça ekmek atmak için mantık gerekmez hiç de. Bu gibi soyutlamalara vaktimiz yok bizim.

PAVEL PETROVİÇ: Sizi anlamak artık elimden gelmez benim. Rus

halkına hakaret ediyorsunuz siz. Prensipleri ve ahlak kurallarım görmezlikten gelmeniz, benim anlayışımı aşıyor. Oysa bize yön veren ne olabilir başka?

ARKADİY: Biz hiçbir otorite tanımıyoruz amca. Söylemiştim size.
BAZAROV: Bizi yöneten ancak yararlı bildiğimiz şeylerdir. Bu günlerde yapabileceğimiz en yararlı iş yadsımaktır. Biz de tanımıyoruz hiçbir şeyi.
PAVEL PETROVİÇ: Hiçbir şeyi mi?
BAZAROV: Hiçbir şeyi.
PAVEL PETROVİÇ: Ne? Sadece sanatı, şiiri değil...
BAZAROV *(sakin):* Hiçbir şeyi.
NİKOLAY PETROVİÇ: Siz hiçbir şeyi tanımıyor, daha açığı her şeyi yıkıyorsunuz... Ama yapmak da gerekli değil midir?
BAZAROV: O bizim işimiz değil. Önce temizlik gerek.
ARKADİY: Halkın bugün içinde bulunduğu koşullar bunu gerektiriyor. Biz de bu gerekleri yerine getiririz. Kendi kişisel egoizmamı-zın zevklerini düşünmeğe vaktimiz yok.
PAVEL PETROVİÇ *(bağırır):* Hayır baylar, sizin Rus halkını gerçekten tanıdığınıza, onun ihtiyaçlarını ve isteklerini temsil ettiğinize inanamam. Hayır, Ruslar sizin düşündüğünüz gibi değildir. Onlar geleneklerini kutsal bilirler, patriyarkal bir halktır o. Yaşayamaz inanmadan.
BAZAROV: Bunu tartışmayacağını. Sizin haklı olduğunuzu kabul etmeye hazırım.
PAVEL PETROVİÇ: Ama haklıyım elbet...
BAZAROV: Bu hiçbir şeyi kanıtlamaz.
ARKADİY: Öyle, hiçbir şeyi kanıtlamaz.
PAVEL PETROVİÇ: Nasıl? Demek siz kendi halkınıza karşısınız! Öyle mi?
BAZAROV: Öyleyiz diyelim, ne var bunda? Gök gürlediği zaman halk, İlyas peygamberin gökyüzünde arabası ile dolaştığına inanır. Ben de onlara uyayım mı? Sonra onlar Rustur diye ben Rus olmıyacak mıyım?
PAVEL PETROVİÇ: Hayır, şu söylediklerinizden sonra Rus değilsiniz siz.
BAZAROV: Benim dedem toprakla uğraşırdı. Köylülerinizden istediğinizi cjağınn, sorun bakalım, hangimizi., sizi mi, beni mi köylü sayacak? Onlarla nasıl konuşulacağım bile bilmezsiniz siz.
PAVEL PETROVİÇ: Siz onlarla konuşuyorsunuz ama küçük de
160
BİRİNCİ PERDE
görüyorsunuz onları.
BAZAROV: Küçük görülmeye layıksalar neden küçük görmeyelim? Sonra benim bu eğilimim de o ulusal ruhun ürünü değil mi?
PAVEL PETROVİÇ: Ne güzel! Ne yararlı bir ürün bu nihilistler!
BAZAROV: Yararlı ya da değil, biz karar verecek değiliz. Siz de yararlı sayıyorsunuz kendinizi dünyada.
NİKOLAY PETROVİÇ: Baylar, baylar! Rica ederim kişiliklerle uğraşmayalım.
PAVEL PETROVİÇ *(Elini kardeşinin omuzuna koyar):* Merak etme canım! Kendimi kaybetmem. Kendime olan saygımdan ötürü kaybetmem. *(Bazarov'a döner)* Müsaade buyurun, belki siz öğretinizin yeni bir şey olduğunu sanıyorsunuz. Ama tam bir yanılgı bu. Sizin vaaz ettiğiniz materyalizm kaç kez uygulama fırsatı kazandı ve hep hüsrana uğradı.
BAZAROV *(öfkeli):* Gene yabancı bir sözcük. *(Sesini yükseltir.)* Vaat etmiyoruz. Söylüyoruz. Memurlar rüşvet alıyor, ticaret sıfır, adil mahkemeler yok...

PAVEL PETROVİÇ: Ha anladım, sizler kusur bulucularsınız... İyi ya, sizin bulduğunuz kusurlann çoğunda birliğim, ama...
BAZAROV: Sonra şunu anladık ki, toplumsal hastalıklarımız üstünde konuşup durmak zaman yitirmekten başka bir şey değildir. Gördük ki, bizim ilerici reformcu dediklerimiz hiçbir şey başaramamışlardır. Kendimizi saçma sapan şeylerle, sanat tartışmaları ile, bilinçsiz yapıtlarla, parlamentoculukla, daha bilmem nelerle oyaladık durduk. Oysa her zaman gerçek sorun, günlük ekmek sorunu idi, bizi boğan şey, en bayağı çeşitten boş inançlardı, başlarında namuslu kişiler olmadığı için mahvolan endüstri giri-şimlerimizdi.
PAVEL PETROVİÇ: Demek bütün bu konularda bu kanıya vardığınız halde, gene de ciddi olarak hiçbir şey yapmamaya karar verdiniz.
BAZAROV: Evet, ciddi hiçbir şey yapmamaya karar verdik.
PAVEL PETROVİÇ: Kendinizi sövüp saymaya verdiniz öyle mi?
BAZAROV: Kendimizi sövüp saymaya verdik.
PAVEL PETROVİÇ: Bunun adı da nihilizm, öyle mi?
BAZAROV *(küstahça):* Evet, bunun adı nihilizm.
PAVEL PETROVİÇ: Demek nihilizm her derde deva, sizler de bizim kurtarıcılarımız, kahramanlanmızsmız. Çok güzel! Ama niçin başkalarına sövüp sayıyorsunuz? Siz de başkaları gibi sadece
161
gevezelik etmiyor musunuz?
BAZAROV: Bizim de kusurlarımız olabilir, ama biz onlar gibi suçlu değiliz.
PAVEL PETROVİÇ: Peki siz ne yapıyorsunuz? Ha! Eyleme hazırlanıyorsunuz. *(Bazarov susar.)* Eylem, yıkma... Ama niçin olduğunu bilmeden nasıl yıkabilirsiniz?
ARKADİY *(doğrulur):* Yıkarız, çünkü biz bir gücüz ve hiç kimseye hesap vermeyiz.
PAVEL PETROVİÇ: Zavallı çocuk! *(Avazı çıktığı kadar bağırır.)* Zavallı çocuk! Bu zavallı inançla Rusya'da neyi kışkırttığını düşünebiliyor musun? Yo, bir meleğin sabrı ile bu kadar oynamak olamaz. Güçmüş! Oysa uygarlıktır bizim değer verdiğimiz. Son olarak şunu unutmayın benim güçlü baylanm! Sizler dört küçük kişisiniz... Kutsal inançlannı ayaklar altında çiğnetmeyecek olanlarsa milyonlar.
BAZAROV: Bizi ezerlerse bu bizim haklı olduğumuzu gösterir. Ama biz sandığınız kadar az değiliz.
PAVEL PETROVİÇ: Ne? Bütün ulusu arkanızdan sürükleyeceğinizi sanmanız ciddi mi?
BAZAROV: Bir kıvılcım, biliyorsunuz, Moskova'yı yaktı.
PAVEL PETROVİÇ: Anlıyorum, önce şeytanca bir gurur, sonra alay... İşte gençleri çeken bu. Roma'da sanatçılar Vatikan'a ayak atmıyorlarmış, Rafaeüo'vu bile budala sayıyorlarmış.
BAZAROV: Bence Rafaello beş para etmez.
PAVEL PETROVİÇ: Bravo, bravo! Eskiden gençler okuyup öğrenmek zorundaydılar. Ama şimdi, «Dünyada her şey saçma,» dersen olup bitiyor. Eskiden bunlara serseri denirdi, nihilistiz diye boy gösteriyorlar.
BAZAROV: Bakın onca övündüğünüz saygı duygusu sizi nerelere düşürdü! Gerçekten fazla uzadı bu tartışma... Burada kesmek iyi olacak. Bugün özel kesimde, ya da kamu kesiminde yadsınmıya-cak bir kurum gösterin,

sizinle birlik olmağa hazırım.
PAVEL PETROVİÇ: Milyonlarca gösterebilirim. Aileyi, bizim köylerdeki gibi aileyi alalım örneğin.
BAZAROV: Bunu pek öyle inceden inceye ele almasak sizin için daha iyi olur derim. Kaynata gelin ilişkileri üstüne bir şeyler duymuşsunuzdur sanıyorum. Dinleyin beni, Pavel Petroviç iki gün düşünün bunu... Doğru dürüst bir örnek bulacağa benzemiyorsu-nuz hiç de. Biz bu sırada Arkadiy ile...
162
BİRİNCİ PERDE
PAVEL PETROVİÇ: Her şeyi alaya alın.
BAZAROV: Hayır, gidip kurbağalan açımlayalım. Hadi Arkadiy! Hoşça kalın baylar!
(İki arkadaş çıkarlar, iki kardeş birbirlerine bakarlar)
PAVEL PETROVİÇ: İşte böyle... Böyle bir kuşağın gençleri. Bizim yerimizi alacak onlar.
NİKOLAY PETROVİÇ *(göğüs geçirir):* Evet. *(Nikolay Petroviç, bütün bu tartışma sırasında diken üzerinde durmuş ve zaman zaman, gizlice acınarak oğluna bakmakla yetinmiştir.)* Bu bana neyi hatırlattı, biliyor musun Pavel? Bir gün rahmetli annemle kavga etmiştim, annem öfkeleniyor, beni dinlemiyordu... Sonunda dedim ki ona: «Elbet anlayamazsın beni, başka başka kuşaklarız biz,» dedim. Çok gücendi idi bana, ama ben kendi kendime, «Ne yapayım, acı bir hap oldu bu ona, ama yutsun bir güzel» dedim. Anlıyor musun, şimdi sıra bize geldi, bizim çocuklarımız söylüyorlar şimdi, «Siz bizim kuşaktan değilsiniz,» diyorlar, «yutun bakalım hapı.»
PAVEL PETROVİÇ: Sen çok alçakgönüllü, iyi huylusun. Bense tersine, şu kanıdayım ki Nikolay, ikimiz bu genç baylardan çok daha haklıyız. Gerçi düşüncelerimizi biraz eski biçimde anlatıyoruz, vieilli bir dil kullanıyoruz, ve küstahça güvenli değiliz kendimize...
FENİÇKA *(kapıda görünür):* Daha çay ister misiniz?
NİKOLAY PETROVİÇ: Hayır Feniçka, semaveri kaldırmalarını söyleyebilirsin. ,
PAVEL PETROVİÇ *(kardeşine acele):* Ör övuar! *(Evden içeri girer.)*
NİKOLAY PETROVİÇ *(kameriyeye gider. Oğlu ile arasında bir kopma olduğunu ilk kez anlamıştır. Ürkek adımlarla arkasından yaklaşan Feniçka'yi görmemiş gibi konuşur):* Ağabeyim, biz haklıyız, diyor. Bana da öyle geliyor ki, onlar gerçeğe bizden daha uzak, ama gene de bizde olmayan bir şey, bize karşı üstünlük sağlayan bir şey var onlarda. Nedir bu? Gençlik mi? Sadece o olmaz. Belki onların üstünlüğü toprak ağası kafasından bize göre daha küçük izler taşımalarında yatıyor olmalı.
FENİÇKA: Demin gelecektim Nikolay Petroviç, sesler yükselince korktum. Gelemedim.
NİKOLAY PETROVİÇ: Ama şiiri yadsımak, sanattan, doğadan duygulanmamak olur mu? *(Feniçka'ya)* Sen işlerine bak Feniçka, ben biraz daha kalacağım burda.
163
BABALAR VE OĞULLAR
(Feniçka sessizce çekilir. Nikolay Petroviç, bir süre dalgın dalgın

durduktan sonra ayağa kalkar, sonra yüzünü ellerinin içine alarak ağlar.)
ALTINCI SAHNE
(Anna Sergeyevna'nın çiftlik evinde salon. Zengin ve süslü eşya, evsahibesinin hem büyük geliri olan, hem de geleneklere sıkı sıkıya bağlı bir aristokrat olduğunu gösterir. Duvarlar yaldız arabeskli kâğıtlarla kaplıdır. Bir divanın üzerinde, duvarda, Anna Sergeyevna'nın ölmüş kocasının portresi asılıdır.)
UŞAK: Hanımefendi birkaç dakikaya kadar sizleri görmekle memnun olacaklarını söylediler efendim. Şimdilik herhangi bir buyruğunuz var mı?
BAZAROV: Hayır, yok.
UŞAK: Başüstüne efendim.
(Çizmelerini gıcırdatarak çıkar.)
BAZAROV *(Arkadiy'e):* Ne Grand genre! Siz böyle dersiniz değil mi? Bir prenses ve kusursuzluk.
ARKADİY: Güzel bir prenses, ilk görüştüğünde bizi evine davet ediyor.
BAZAROV: Hele beni, bir köy hekimi adayını. *(Duvardaki resme bakar.)* Bu da rahmetli kocası olacak. *(Burnunu karıştırarak Arkadiy'e)* kaçsak mı dersin?
ANNA SERGEYEVNA *(üstünde hafif muslin bir elbise ile girer. Saçları kulaklarının arkasına kadar dümdüz taranmıştır. Yüzünde bir genç kız görünüşü vardır):* Sözünüzde durduğunuz için size teşekkür ederim. Çarçabuk kaçmak yok. Bir süre kalın burda. Öyle kötü, sıkıcı bir yer değildir gerçekten. Size kız kardeşim Katya'yı tanıtacağım, iyi piyano çalar. Ama bu sizi hiç ilgilendirmez herhalde Bay Bazarov. Fakat inanıyorum ki, Bay Kirsanov müziğe düşkündür. Bir de yaşlı teyzem var yanımda ve komşularımızdan biri, arada kâğıt oynamaya gelir. İşte bizim bütün çevremiz bu. Hadi şimdi oturalım. *(Bayan Anna Sergeyevna, bu küçük söylevini tane tane, sanki ezberlemişçesine vermiştir. Otururlar, Bazarov, oturduğu yerin yanındaki bir masadan bir albüm alır, ona bakmaya koyulur. Bu sırada Anna Sergeyevna, Arkadiy ile konuşmaya başlar.)*

ANNA SERGEYEVNA: Biliyor musunuz Arkadiy Petroviç, annem, annenizle çok iyi tanışırdı. ARKADİY: Ailelerimizin tanıştığını biliyordum, ama aynca annemle anneniz arasındaki dostluk ilişkisinden haberim yoktu. ANNA SERGEYEVNA: Öyle ki, anneniz, Nikolay Petroviç'le sevişmeye başladığı zaman annem ona sırdaşlık etmiş. Babanıza sorun, mutlaka annemden kalma mektuplar vardır evinizde. ARKADİY: Annem çok genç öldü, biliyorsunuz. Bu yüzden içimde hiç silinmeyen bir acı vardır. Anne özlemini her an duyarım. *(Bu sözler Arkadiy'e biraz çocuksu bir hal vermiştir; nitekim bunu fark eden Anna Sergeyevna, ona şefkatle, başını yana eğerek bakar.) (Bu sırada, on sekiz yaşlarında, siyah saçlı, buğday tenli, kara gözlü bir genç kız görünür. Elinde içi çiçek dolu bir sepet vardır.)* ANNA SERGEYEVNA: İşte benim Katya'm!
(Katya, hafifçe diz kırar ve ablasının yanına oturup, sepetteki çiçekleri

ayırmaya başlar.)
ANNA SERGEYEVNA: Bunlann hepsini kendi başına mı topladın? KATYA: Evet.
ANNA SERGEYEVNA: Teyzen çaya inecek mi? KATYA: Evet.
(Konuştuğu zaman tatlı tatlı gülümseyen Katya, önce utangaç ve saf, sonra da alaycı bir sertlikle bakar kaşlarının altından.)
ANNA SERGEYEVNA *(Bazarov'a):* Siz, o resimlere iş olsun diye bakıyorsunuz Bay Bazarov. Gelip yanıma olursanız, surdan, burdan tartışsak daha iyi olacak. BAZAROV *(gelip yanlarına oturur):* Neyi tartışalım? ANNA SERGEYEVNA: İstediğiniz bir konuyu. Ama haberiniz olsun, korkunç bir tartışmacıyımdır ben. BAZAROV: Siz mi?
ANNA SERGEYEVNA: Evet, şaşırttı sizi bu. Niçin? BAZAROV: Çünkü anladığıma göre, sizin sakin, soğukkanlı bir mizacınız var. Oysa tartışmak için insanın heyecanlı olması gerekir. ANNA SERGEYEVNA: Beni nasıl oluyor da bu kadar çabuk tanıyabiliyorsunuz? Her şeyden önce ben sabırsız ve inatcıyımdır... İsterseniz Katya'ya sorun. Sonra da çarçabuk kapılıveririm. BAZAROV: Belki siz kendiniz daha iyi bilirsiniz. Albümünüzde Alman İsviçre'sinin görünülerine bakıyordum. Sizse benim bun-
165
BABALAR VE OĞULLAR
larla ilgilenemiyeceğimi ortaya attınız. Benim sanata değer vermediğimi düşündüğünüz için öyle dediniz. Evet, doğrudur, hoşlanmam. Ama bu görünüler beni, yerbilimi bakımından ilgilendirebi-lir. Sözgelişi dağlann oluşumunu incelemek için.
ANNA SERGEYEVNA: Bir yerbilimci olarak bunları incelemeye niyetiniz olsaydı, resimlerden çok, bu konuda yazılmış kitaplara bakmanız daha iyi olmaz mıydı?
BAZAROV: Bir resim, kitabın on sayfasını alan bir tanımı, bir bakışta gösterir bana.
ANNA SERGEYEVNA: Demek siz sanata karşı hiçbir ilgi duymuyorsunuz. Onsuz nasıl yapabiliyorsunuz?
BAZAROV: Ne gereği var sanatın, sorabilir miyim?
ANNA SERGEYEVNA: En azından insanları tanımamıza, anlamamıza yardım eder.
BAZAROV: O dediğinizi bize her şeyden önce yaşantı sağlar. Sonra da tek tek insanlan anlamak için zahmete girmeye değmez. Bütün insanlar özdeştir, bedence olduğu gibi, ruhça da. Tümümüzün bir beyni, dalağı, yüreği ve ciğerleri var. Bunlar özdeş yapıdadır. Moral durumlar denilen şeyler de özdeştir hepimizde. Ufak tefek değişiklikler önemli değildir. Bir tek insan ele almak, bütün ötekileri tanımak için yeter. İnsanlar, ormandaki ağaçlar gibidir: Hiçbir bitkibilimci, tek tek bütün meşe ağaçlarım incelemeye kalkmaz.
(Çiçekleri ağır ağır ve bir bir derleyen Katya, başını kaldırıp şaşkınlıkla Bazarov'a bakar.)
ANNA SERGEYEVNA: Ormandaki ağaçlar... Demek size göre budala bir adamla akıllı bir adam, ya da iyi bir adamla kötü bir adam arasında hiçbir ayrım yok.
BAZAROV: Yo vardır elbet. Hasta ile sağlıklı arasındaki aynma benzer bu.

Veremli ciğerler, sizin ve benim ciğerlerimizle bir değildir. Hastalıkların nedenlerini aşağı yukarı biliyoruz. Ruhsal hastalıklar da yanlış eğitimden, insanların kafalarına çocukluktan beri sokulan saçmalıklardan ileri geliyor. Kısacası toplumun bozuk düzeninden. Toplumu düzeltin, bu hastalıklar ortadan kalkar. *(Parmaklarını favorilerinin üzerinde gezdirir, gözleri odayı tarar, sanki, «ister inan, ister inanma, bana vız gelir» demek istemektedir.)*
ANNA SERGEYEVNA: Demek toplum düzeltildiğinde ne hasta kalacak, ne kötü bir insan?

BAZAROV: Doğru kurulmuş bir toplumda insan budala ya da akıllı, iyi ya da kötü olmuş, hiçbir önemi kalmayacak herhalde. ANNA SERGEYEVNA: Evet, anlıyorum, herkesin dalağı bir olacak.
BAZAROV: Tam öyle hanımefendi.
ANNA SERGEYEVNA: E... Sizin düşünceniz ne, Bay Kirsanov? ARKADİY: Ben de Yevgeniy gibi düşünüyorum.
(Katya, kaşlarının altından ona bakar.) ANNA SERGEYEVNA: Siz beni şaşırtıyorsunuz baylar. Ama bunu gene konuşacağız. *(Katya'ya)* Arkadiy Nikolayeviç'e bir şeyler çal Katya, biz de dinleriz. KATYA *(isteksiz isteksiz yerinden kalkar. Arkadiy de isteksiz isteksiz onu izler. Arkadaki bölmeye geçmeden önce):* Ne çalayım size? ARKADİY: İstediğinizi. KATYA: Hangi müziği daha çok seversiniz? ARKADİY: Klasik müziği. KATYA: Mozart'ı sever misiniz? ARKADİY: Evet, severim.
(Katya ve Arkadiy, salonun arkasındaki piyano bölümüne geçerler. Az sonra içerde Mozart'ın C minör spnata fantasiası başlar.) ANNA SERGEYEVNA *(Bazarov'a):* Yarın sabah bir yürüyüş yapalım. Bizim kır çiçeklerimizin Latince adlarını ve özelliklerini öğrenmek istiyorum.
BAZAROV: Neden istiyorsunuz Latince adlan? ANNA SERGEYEVNA: Her şeyin düzenli olması lazım. Özellikle köyde yaşarken hiçbir şeye boş vermemek gerekir. BAZAROV: Anlıyorum, konforunuz, giyiminiz filan gösteriyor bunu. ANNA SERGEYEVNA: Başka türlü olabilir mi Yevgeniy Vasilyiç? Yoksa bunu yadırgıyor musunuz? BAZAROV: Köy yerinde böyle şeylere dikkat ederek yaşayan biri daha var da... Onu düşündüm şimdi. Aristokratlığın tedbirliliği. ANNA SERGEYEVNA *(Bazarov'a bakar):* Tartışma için epey konumuz olacak gibi geliyor bana.
YEDİNCİ SAHNE
(Anna Se'rgeyevna'nın odası. Anna Sergeyevna koltukta otur-

maktadır. Başını arkaya dayamıştır. Dirseklerine değin çıplak olan kollarını göğsünde kavuşturmuştur. Delikli kâğıt abajurlu lambanın ışığında yüzü solgun görünür. Bazarov ayaktadır. Aşağıdan piyano sesi gelir. Anna Sergeyevna'nın bol giysisi yumuşak kıvrımları ile bütün vücudunu örter.)

ANNA SERGEYEVNA: Bu sabah bahçede, bizi bırakıp gideceğinizi söylüyordunuz! Oysa daha kaç gün oldu geleli! Sonra verdiğiniz sözü hatırlayın!
BAZAROV: Ne sözü?
ANNA SERGEYEVNA: Unuttunuz mu? Bana kimya dersi verecektiniz.
BAZAROV: Ne yapayım Anna Sergeyevna, babam bekliyor, artık daha fazla aşamam onu. Dün baktım babamın kâhyası yaşlı Timofeyiç buraya gelmemiş mi? Sözde babamın işleri için kasabaya iniyormuş da, benim burada olduğumu öğrenince yolunu değiştirmiş filan... Hepsi yalan. Onu buraya yollayan annemle babam. *(Biraz durur.)* Sonra siz Peleuse ile Freniy'nin Notions Generales de Chemies'ini okuyabilirsiniz. Güzel bir kitaptır, açık bir dille yazılmıştır.
ANNA SERGEYEVNA: Ama unutmayın, siz bana, kitap şeyin yerini tutmaz demiştiniz... Unuttum şimdi neyin yerini dediğinizi... Aklınıza geldi mi?
BAZAROV *(kollarını çaresizlikle açar):* Ne yapayım?
ANNA SERGEYEVNA *(sesini alçaltarak):* İlle gitmeniz neden gerekli?
BAZAROV: Kalacağım da ne olacak?
ANNA SERGEYEVNA: Ne mi olacak. Burada iyi vakit geçirmiyor musunuz? Yoksa gidince sizi özleyecek kimse olmayacak mı sanıyorsunuz?
BAZAROV: Kimsenin özlemiyeceği yüzde yüz.
ANNA SERGEYEVNA: Böyle düşünüyorsanız yanılıyorsunuz. Ama ben inanmıyorum böyle düşündüğünüze. Bunu ciddi olarak söylemiş olamazsınız. *(Bazarov kalakalır.)* Neden konuşmuyorsunuz Yevgeniy Vasilyiç?
BAZAROV: Size ne söyliyebilirim? İnsanlan özlemeye değmez. Hele beni hiç.
ANNA SERGEYEVNA: Neden?
BAZAROV: Ben donuk, renksiz bir adamımdır. Konuşmasını da bilmem.
168
BİRİNCİ PERDE
ANNA SERGEYEVNA: Övülmek için mi böyle konuşuyorsunuz Yevgeniy Vasilyiç?
BAZAROV: Öyle bir alışkanlığım yoktur. Sizin onca önem verdiğiniz inceliklerin benden çok uzak olduğunu biliyor musunuz sanki?
ANNA SERGEYEVNA: İstediğiniz gibi düşünebilirsiniz ama siz gittikten sonra sıkılacağım ben.
BAZAROV: Arkadiy kalacak.
ANNA SERGEYEVNA *(omuz silker):* Sizi özliyeceğim.
BAZAROV: Sahi mi? Ama ne de olsa bu özlem çok sürmez.
ANNA SERGEYEVNA: Size bunu düşündüren nedir?
BAZAROV: Çünkü siz bana yalnız evdeki düzeniniz bozulunca sıkıldığınızı söylediniz. Siz yaşayışınızı öyle kusursuz düzenlemişsiniz ki, içinde ne can sıkıntısına, ne üzüntüye... ne de herhangi bir rahatsız edici duyguya yer var.
ANNA SERGEYEVNA: Demek beni o kadar kusursuz buluyorsunuz... Demek istiyorum ki yaşayışımı aksaksız bir düzenle kurduğumu i söylemek istiyorsunuz.
BAZAROV: Onu dedim. Sözgelişi, beş dakika sonra saat onu vuracak,

şimdiden biliyorum ki, o zaman odadan dehliyeceksiniz beni.
ANNA SERGEYEVNA: Hiç de değil, Yevgeniy Vasilyiç. Kalabilirsiniz. Pencereyi açar mısınız... Soluğum tıkandı biraz.
(Bazarov gider, pencereyi iter. Bir itişte çatırdı ile açılır pencere. Gece, ağaçların hışırtısı ile girer içeri.)
ANNA SERGEYEVNA: Perdeyi çekin de oturun. Ayrılmanızdan önce sizinle konuşmak istiyorum. Kendinizden açın sözü. Siz hiç konuşmazsınız kendinizden.
BAZAROV: Ben sizinle yararlı konulardan açmaya çalışıyorum Anna Sergeyevna.
ANNA SERGEYEVNA: Çok alçakgönüllüsünüz... Ama ben sizi, ailenizi, bizi bırakıp gitmenizin nedeni olan babanızı biraz olsun tanımak isterdim.
BAZAROV: Bunların hiçbiri sizin için ilginç değildir, özellikle sizin için. Bizler basit insanlarız...
ANNA SERGEYEVNA: Peki, sizce ben aristokrat mıyım?
BAZAROV *(aşırı sert bir sesle):* Evet.
ANNA SERGEYEVNA *(güler):* Görüyorum ki, beni çok az tanıyorsunuz. Elbet öyle olacak, bütün insanların birbirine benzediğini, onları ayrı ayrı incelemenin zahmete değmiyeceğini söyleyen siz

değil misiniz? Bir gün anlatacağım size yaşamımın öyküsünü...
BAZAROV: Çok az tanıyorum. Belki haklısınız, belki her insan bir bilmecedir. Sizi alalım, toplumdan kaçıyorsunuz, insanları sıkıcı buluyorsunuz.. Ama iki üniversite öğrencisini evinize çağırıp konukluyorsunuz gene de. Bunca zeki, bunca güzelken, sizi köyde oturtan nedir?
ANNA SERGEYEVNA: Ne? Ne dediniz? Bunca... güzelliğim mi?
BAZAROV *(kaşlarını çatar):* Onu bırakın şimdi. Neden köyde yerleştiğinizi bir türlü anlayamadığımı söylüyordum.
ANNA SERGEYEVNA *(güler):* Anlıyamıyorsunuz... ama kendinizce bir açıklama yolu da buluyorsunuz, değil mi?
BAZAROV: Evet, şımarık, lükse düşkün olmanızdan, üst yanına boş vermenizden hep bir yerde kalmayı yeğliyorsunuz.
ANNA SERGEYEVNA: Kendimi herhangi bir şeye kaptıracak yetenekte olmadığıma inanıyorsunuz, değil mi?
BAZAROV: Meraktan olabilir, ama başka türlüsü değil. *(Bazarov kalkar, yürür.)*
ANNA SERGEYEVNA: Nereye gidiyorsunuz? *(Bazarov karşılık vermeden bir iskemleye oturur. Anna Sergeyevna, gözleri pencerede devam eder.)* Demek siz beni öyle sanıyorsunuz. Oysa bildiğime göre, çok mutsuzum ben.
BAZAROV: Siz mi mutsuzsunuz?
ANNA SERGEYEVNA: Evet. Çünkü yaşama isteğim, şevkim yok! Kadife koltuğuna gömülmüş danteller içinde bir aristokratın sözleri bunlar diye düşünüyorsunuz. Bir an için yadsımayayım sizin konfor dediğiniz şeyi, ama gene de büyük bir istek duymuyorum yaşamak için. Elbet bütün bunlar romantik birtakım saplantılardır sizin gözünüzde.
BAZAROV: Sağlıklı, bağımsız ve zenginsiniz... Daha ne istiyorsunuz?
ANNA SERGEYEVNA: Ne mi istiyorum? *(Göğüs geçirir.)* Kendimi yorgun

ve yaşlı buluyorum, uzun, çok uzun yaşamışım gibi geliyor bana. *(Şalının ucunu çıplak kollarının üstüne hafifçe çeker.)* Arkamda öyle bir anı bıraktım ki, Petersburg günlerim, zenginlik, sonra yoksulluk, babamın ölümü, evlenmem... Böyle bir yığın anı ve çok az bir anımsama isteği... Sonra önümde, ileride, upuzun bir yol, amaçsız... bu yolda yürümek isteğim yok.
BAZAROV: Bunca umut kırıklığına mı uğradınız?
ANNA SERGEYEVNA *(Düşünceli):* Hayır. Benim gönlüm kanma-
dı, doymadı, sanırım bir şeye gerçekten bağlansaydım...
BAZAROV *(keser onun sözünü):* Siz sevmek istiyorsunuz, fakat sevemiyorsunuz. İşte mutsuzluğunuzun nedeni bu.
ANNA SERGEYEVNA *(şalını omuzlarında yakalıyarak):* Sevme yeteneğim mi yok?
BAZAROV: Belki de... Yalnız bunu mutsuzluk saymakla yanıldım. Tam tersine, başına böyle bir iş gelen insana acınır asıl.
ANNA SERGEYEVNA: Hangi işi söylüyorsunuz?
BAZAROV: Âşık olmak.
ANNA SERGEYEVNA: Böyle olduğunu nereden biliyorsunuz?
BAZAROV: Kulağıma gelenlerden. *(Öne doğru eğilip iskemlesinin püskülleriyle oynayarak)* Sonra, çok şey bekliyorsunuz belki de, olur ya.
ANNA SERGEYEVNA: Belki de öyleyim. Ya hep, ya hiç olmalı. Cana can. Ben sana yaşamımı veriyorsam, sen de yaşamını vereceksin bana. Pişman olmak, vaz geçmek yok. Böyle olmazsa hiçbir şey olmasın daha iyi.
BAZAROV: Doğrusu çok yerinde koşullar bunlar. Şaştığım şu ki... bugüne değin nasıl oldu da bulamadınız aradığınızı?
ANNA SERGEYEVNA: İnsanın, ne olursa olsun kendini tümden vermesi kolay mıdır sanıyorsunuz siz?
BAZAROV: İnsan düşünmeye başlarsa, vaktini bekleme ile geçirirse, kendine değer verir, kendini sakınırsa kolay değildir elbet, ama hiç düşünmeden vermesi kolaydır.
ANNA SERGEYEVNA: Sanki bunları denemiş gibi konuşuyorsunuz.
BAZAROV: Laf işte, boş laflar çıkıyor insanın ağzından konuşurken. Biliyorsunuz ki, bütün bunlar benim konumun dışında kalır.
ANNA SERGEYEVNA: Peki, siz kendinizi olduğu gibi verebilir misiniz?
BAZAROV: Bilmiyorum, övünmek istemem. *(Salondan piyano sesleri gelir.)*
ANNA SERGEYEVNA: Katya bu saatlere kadar nasıl oldu da piyano çalıyor?
BAZAROV *(kalkar):* Evet, çok geç oldu. Sizin yatma saatiniz.
ANNA SERGEYEVNA: Durun bir dakika. Neden acele ediyorsunuz?... Size bir şey söyliyecektim.
BAZAROV: Nedir?
ANNA SERGEYEVNA *(fısıltı ile):* Durun biraz. *(Gözlerini Baza-*
rov'a dikeı[1], inceler onu.)
BAZAROV *(odada bir dolanır! Gelip Anna Sergeyevna'nın önünde durur, kadının elini çok kuvvetle sıkar, öyle ki kadın bağıracak gibi olur):* Allahaısmarladık.
(Bazarov hızla çıkar. Anna Sergeyevna'nın eli acımış tır parmaklarını dudaklarına götürür, hohlar. Sonra birden yerinden kalkar, kapıya doğru

yürür, sanki Bazarov'u geri çağırmağa niyet etmiş gibidir. Bu sırada içeri hizmetçi girer, üzerinde sürahi bulunan gümüş bir tepsi vardır elinde. Anna Sergeyevna bir an duraklar, sonra sürahiyi bırakıp çıkmak üzere olan hizmetçiye) ANNA SERGEYEVNA: Bana Mösyö Bazarov'u çağır. Lütfen
geliversin. HİZMETÇİ: Başüstüne madam.
(Hizmetçi çıkar. Anna Sergeyevna ellerini oluşturarak bir süre dolaşır. Bazarov girer.) BAZAROV: Beni istemişsiniz, buyurun! ANNA SERGEYEVNA: Neydi o kitabın adı? BAZAROV *(Kısa bir duruşdan sonra):* Pelousse ile Fremy'nin Notions Generales... Ama size Ganot'nun Trake elementaire de physique'ini de salık verebilirim. Onda çizgiler daha bellidir ve bu el kitabının tümü...
ANNA SERGEYEVNA: Özür dilerim Yevgeniy Vasilyiç, ben sizi buraya ders kitapları üzerinde tartışmak için çağırmadım. Deminki konuşmamızı sürdürmek istiyorum. Öyle birdenbire çıkıp gittiniz ki... canınızı sıkmam inşallah. BAZAROV: Buyruğunuz başım üstüne Anna Sergeyevna, ama neydi
demin konuştuğumuz?
ANNA SERGEYEVNA: Mutluluk üzerine konuşuyorduk ya... Size kendimi anlatıyordum. Ağzımdan rastgele mutluluk sözü çıktı. Söyleyin, niçin sözgelişi müzik ya da güzel bir akşam uygun arkadaşlarla geçen güzel bir konuşma bize tatlı vakitler geçirtirken, bütün bunlar sanki bir yerde gizli, fakat benim olmayan, gerçek, sonsuz bir mutluluğun basit bir kopyesiymiş gibi geliyor? Yoksa siz böyle bir duyguya kapılmadınız mı hiç? BAZAROV: Bilirsiniz, mutluluk bizim bulunmadığımız yerdedir diye bir atasözü vardır. Sonra siz kendiniz bana demin, gönlünüzün kanmadığından söz ettiniz. Benimse, haklısınız, böyle düşünceler hiç gelmez aklıma.
172
ANNA SERGEYEVNA: Belki de bunlar size gülünç görünüyor.
BAZAROV: Hayır, aklımdan geçmiyor.
ANNA SERGEYEVNA: Sahi mi? Biliyor musunuz, aklınızdan neler geçtiğini çok öğrenmek isterdim.
BAZAROV: Ne demek? Anlamıyorum.
ANNA SERGEYEVNA: Dinleyin! Sizinle çoktandır açık konuşmak istiyorum. Sıradan bir insan olmadığınızı söylememin gereği yok biliyorsunuz daha gençsiniz, bütün bir yaşam var önünüzde. Kendinizi neye hazırlıyorsunuz? Nasıl bir gelecek bekliyor sizi? Nesiniz?
BAZAROV: Beni şaşırtıyorsunuz Anna Sergeyevna. Doğa bilimlerine çalıştığımı biliyorsunuz pekâlâ. Kim olduğuma gelince...
ANNA SERGEYEVNA: Evet, kimsiniz?
BAZAROV: Söyledim size... köy hekimi olacağım.
ANNA SERGEYEVNA: Bunu neden söylüyorsunuz? Kendiniz de inanmıyorsunuz. Arkadiy bana böyle bir karşılık verebilir, ama siz değil.
BAZAROV: Arkadiy nasıl girdi araya?
ANNA SERGEYEVNA: Böyle konuşmayın rica ederim. Böyle silik bir uğraşla yetinebileceğinizi mi söylemek istiyorsunuz bana? Hekimlik diye bir şeye inanmadığınızı boyuna söyliyen siz değil misiniz... Siz ha köy hekimi olacaksınız, içinizdeki bu ateşle? Beni başınızdan savmak için böyle bir karşılık veriyorsunuz, bana güvenmediğinizden. Fakat

biliyorsunuz Yevgeniy Vasilyiç, ben sizi anlayacak durumdayım. Bir zamanlar yoksul ve gözü yükseklerde bir insandım sizin gibi, belki de aynı güçlükler içinden geçtim.
BAZAROV: Bunlar iyi, güzel, Anna Sergeyevna, ama beni bağışlayın... Kendimden söz etmeye alışık değilim ve sizinle aramızda öyle bir uçurum var ki...
ANNA SERGEYEVNA: Ne uçurumu? Gene benim bir aristokrat olduğumu mu söyleyeceksiniz? Yeter, Yevgeniy Vasilyiç. Sanıyordum ki, sizi inandırmıştım...
BAZAROV: Sonra da, tümü ile bize ait olmayan bu geleceği konuşup düşünmek isteği nedir? Bir şeyler yapmak fırsatı elimize geçse... çok iyi olurdu. Ama böyle bir şey yoksa... İnsan önceden bunun gevezeliğini yaparak kendini kandırmağa kalkmamalı en azından.
ANNA SERGEYEVNA: Dostça bir konuşmaya gevezelik diyorsu-
173
nuz... Yoksa beni, kadınım diye, güveninize layık olmadığıma inandırmak mı istiyorsunuz? Herkesi küçümsemeden edemiyorsunuz gerçekten.
BAZAROV: Sizi küçümsemiyorum Anna Sergeyevna, biliyorsunuz bunu.
ANNA SERGEYEVNA: Hayır, hiçbir şey bilmiyorum, ama haydi diyelim ki, geleceğiniz üstüne konuşmak istemediğinizi anlıyorum; ama tartışabilirdik şimdiki durumda içimizde olup bitenleri...
BAZAROV: Olup bitenleri... Neyse, hiç ilginç değil bu sorduğunuz. Sonra da insan, içinde olup bitenleri her zaman yüksek sesle söyliyebilir mi?
ANNA SERGEYEVNA: Ama insan neden kalbindekileri açıklaya-masın, anhyamıyorum.
BAZAROV: Siz açıklayabilir misiniz?
ANNA SERGEYEVNA: Açıklayabilirim.
BAZAROV *(başım eğer):* Siz benden daha mutlusunuz.
ANNA SERGEYEVNA *(merakla bakar Bazarov'un yüzüne) :* Nasıl isterseniz, ama bana hâlâ öyle geliyor ki, tanışmamız hiç de boşuna değil, iyi dost olabiliriz. İnanıyorum ki... sizin bu kapalılığınız... Nasıl söyliyeyim... er geç kalkacak.
BAZAROV: Demek benim saklandığımı... Nasıl demiştiniz? Kapalı olduğumu gördünüz, öyle mi?
ANNA SERGEYEVNA: Evet!
BAZAROV *(pencereye gider):* Demek bunun nedenini öğrenmek istiyorsunuz, öyle mi?
ANNA SERGEYEVNA *(korku ile):* Evet.
BAZAROV: Söylersem danlmıyacak mısınız? , ANNA SERGEYEVNA: Hayır.
BAZAROV: Hayır mı? *(Bazarov, Anna Sergeyevna'y a arkasını dönmüş durumdadır.)* Söyliyeyim öyleyse, sizi budalaca, delice seviyorum... İşte beni açılmaya zorladınız sonunda. *(Başını cama dayar.)*
ANNA SERGEYEVNA *(korku içinde, fakat şefkatle):* Yevgeniy
Vasilyiç...
(Bazarov, birden kadının yanına gelir, sarılır ona. Kadın kurtulur, odanın bir köşesine kaçar, oradan bakar Bazarov'a.) ANNA SERGEYEVNA *(/ışıltılı bir sesle ve korku ile):* Beni yanlış anladınız...
(Bazarov odadan çıkar. Kadın oturur, düşüncelere dalar. Saçları çözülür,

omuzlarına dökülür. Ellerim oğuşturur. Kendi kendine) Yoksa şey... Olamaz...
SEKİZİNCİ SAHNE
(Bazarov ile Arkadiy'in yatak odası. Aynı gece. Bazarov girer. Kapıda bir uşak beklemektedir. Bazarov'un suratı karışık ve terstir. Arkadiy yazı masasında oturmaktadır. Elinde bir kitap vardır. Ceketi yakasına değin düğmelidir. Bazarov hem merakla, hem de şaşkınlıkla bakar ona.) BAZAROV *(uşağa):* Bir dakika... *(Masaya gelir, kâğıt kalem alır, kısaca bir şey yazar, uşağa verir.)* Bunu Anna Sergeyevna'ya götürün!
UŞAK *(eğilir):* Başüstüne efendim. *(Çıkar.)* BAZAROV *(Arkadiy'e):* Daha yatmadın mı? Neden öyle üzgünsün?
Duasını yeni bitirmiş bir dindar gibi.
ARKADİY: Bu gece uzun boylu kaldın Anna Sergeyevna ile. BAZAROV: Evet, siz Katya ile piyano çaldığınız sürece ben onunla idim.
ARKADİY: Yanlışın var, piyanoyu ben çalmıyordum. *(Bir sessizlikten sonra)* Ne harika bir kadın Anna Sergeyevna! BAZAROV: Öyle. Beni olan bir dişi. *(Kızgın)* Görmüş geçirmiş de. ARKADİY: Bunu ne anlamda söylüyorsun Yevgeniy Vasilyiç? BAZAROV: İyi anlamda, iyi anlamda Arkadiy Vasilyiç. Çiftliğini de iyi yönetiyor. Ama harika olan o değil, kız kardeşi. ARKADİY: Ne dedin? Kız kardeşi mi? O kara kız mı? BAZAROV: Evet, o küçük kara kız ya. Körpe, el değmemiş, utangaç, sessiz, ne istersen var yani. Al eline istediğin biçime sok.
Ötekisi ise feleğin çemberinden geçmiş. ARKADİY: Sözü nereye getirmek istiyorsun Yevgeniy? BAZAROV: Bir yere getirmek istediğim yok. Açıkça söylüyorum, ikimiz de çok budalaca davranıyoruz. Artık konuşmak neye yarar!
Ama hastahanede çalışırken bakardım da, hastalığına kızan hasta yüzde yüz iyileşir. ARKADİY: Pek anlamadım. Bana öyle geliyor ki, yakınacak bir durumun yok senin. BAZAROV: Beni iyi anlamıyorsun. Şunu dinle: Bir kadına serçe parmağının ucunu kaptıracağına, yollarda taş kırsan daha iyi edersin bence. Bütün bunlar... saçma! Şimdi bana inanmıyacaksm ama söyliyeyim sana:Sen de, ben de bir kadın topluluğuna düştük, hoşlandık bundan. Bahçede gezintiler, yemekler, müzik... Ama erkeğin böyle saçmabklara vakti yoktur. Sen de ayağını tetik al! Bir kadın hoşuna gitti mi, muradına ermeğe bak. O kadarını başaramazsan, olur a, hiç üzülme, vaz geç ondan.
ARKADİY: Seni tanıdığımı sanırım Yevgeniy. Sen Anna Sergeyevna ile muradına eremiyeceğini anladığın için sinirleniyorsun ve sanıyorum bu yüzden ona âşık oldun.
BAZAROV: Aşk maskaralıktır, bağışlanmaz bir aptallıktır dostum. Şeytan beni böyle utanç verici duygulara kaptırmasın, eğlenmesin benimle.
ARKADİY: Ama üzgün olan ben değilim, sensin Yevgeniy.
BAZAROV *(onun bu sözünü duymazlıktan gelir):* Yarın babama gidiyorum.
ARKADİY: Ya... O yüzden mi üzgünsün?

BAZAROV: Çok bilen çabuk yanılır.
ARKADİY: Ya Anna Sergeyevna? O ne olacak?
BAZAROV: Ne olmuş Anna Sergeyevna'ya?
ARKADİY: Razı olacak mı demek istiyorum gitmene.
BAZAROV: Ben onun uşağı değilim.
ARKADİY *(bir sessizlikten sonra):* Yevgeniy?
BAZAROV: Ne var?
(Kapı vurulur. Arkadiy başını çevirip kapıya bakar ve söyliye-ceğinden vazgeçer.)
BAZAROV: Girin!
(Bir uşak girer.)
UŞAK: Bunu Bayan Sergeyevna size yolladı efendim. *(Elindeki kâğıdı Bazarov'a uzatır.)*
(Bazarov kâğıdı alır, başı ile uşağa çıkmasını işaret eder, uşak çıkar. Bazarov kâğıtta yazılanları okur, çok heyecanlanır.)
ARKADİY: Ne oluyor kuzum?
BAZAROV *(kendini toplamağa çalışarak):* Gitmeye karar vermiştim ya... Anna Sergeyevna'ya, «Hemen mi gideyim, yoksa yarına kadar kalayım mı?» diye yazmıştım. *(Susar. Arkadiy merakla bekler.)* O da şöyle yazmış, «Neden gidecekmişiniz?»
ARKADİY: O kadarcık mı?
BAZAROV: Hayır. «Sizi anlamamışım... Siz de beni anlamadınız.» *(Arkadiy'e bakar.)* Hepsi bu kadar. *(Durur.)* Anladın mı şimdi?
ARKADİY: Tam olarak anladığımı söyliyemem. *(Ayağa kalkar, dolaşır, sonra Bazarov'un önünde durur.)* Demek yarın gidiyorsun kesin olarak?
BAZAROV: Evet.
ARKADİY: Sonra bizim eve gelecek misin?
BAZAROV: Eşyamı sizde bıraktım. E., kardeşim bir cıgara ver. *(Arkadiy sigara verir. Bazarov bir soluk çektikten sonra.)* Baksana, dilim paslı mı?
ARKADİY *(Bazarov'un diline bakar):* Evet, paslı.
BAZAROV: Anlamıştım... Cıgara acı geldi. Bozuk çalışıyoruz demek.
ARKADİY: Sen gerçekten son günlerde çok değiştin.
BAZAROV: Aldırma, düzelirim. Canımı sıkan bir şey var da... Yo, içemiyorum bunu. *(Sigarayı söndürür)* Tanrı bilir bu dünyanın cilvelerini. Herkes pamuk ipliğine bağlı, her an ayaklarımızın altında bir uçurum açılabilir. Ama gene de yaşamımızı allak bullak eden çeşitli belaları başımıza açmak için yolumuzdan bir an bile dönmeyiz.
ARKADİY *(onu dikkatle dinlemiştir. Ama pek az bir şey anlamıştır. Kuşkulu bakışlarla bakar ona. Bir sessizlikten sonra):* Yevgeniy, ben de seninle gelebilir miyim? BAZAROV: Bizim eve mi? ARKADİY: Evet. BAZAROV: Elbette.
İKİNCİ PERDE

BİRÎNCİ SAHNE
(Bazarov'un babasının evinde oturma odası. Eşya, evin mütevazı bir çiftlik sahibinin evi olduğunu gösterir. Bazarov'un babası Vasiliy tvanyiç'in üzerinde eski bir subay ceketi vardır, önü açıktır ceketin. Uzun bir pipo tellendirmektedir. Zayıf, saçları karmakarışık, gaga burunlu bir adam.

Karısı Arına Vlasyevna, kısa boylu, tombul bir kadındır. Yumuk elleri dikkati çeker. İkide bir bu yumuk ellerini çenesine dayayarak, gözlerini oğluna diker, ona bakmaya dayamaz.) VASİLİY İVANYİÇ: E.. Sonunda geldin demek. Gel seni bir daha kucaklayayım. *(Oğluna sarılır.)* Benim küçük Yevgeniy'im, yavrum. *(Kapı açılır, Arına Vlasyevna girer. Beyaz başlıklı, kısa yollu bir ceket giymiştir. Bir çığlık atar oğlunu görünce. Hemen sarılır onun boynuna, başını onun göğsüne dayar, kesik hıçkırıkları duyulur.)* VASİLİY İVANYİÇ: Yeter, yeter artık Arina! Kes artık. Bu kadan
fazla artık, rica ederim kes!

ARİNA VLASYEVNA: Ah Vasiliy İvanyiç, Yevgeniy'mi, bir tanemi, sevgili oğlumu görmiyeli nicedir.

(Biraz geri çekilir, oğluna göz yaşlan içinde bakar, sonra gene kapanır onun boynuna.)

VASİLİY İVANYİÇ: E, evet, olur bunlar evet. *(Arkadiy'e)* Anlarsınız ya, kadınlar zayıf olur, e, ana kalbi... *(Böyle demesine karşılık onun da dudakları, kaşları oynar, aldırmaz görünmeye çabaladığı besbellidir. Arkadiy eğilerek selâm verir)*

BAZAROV *(annesini bir koltuğa oturtur, onu okşar, öper, sonra dönüp babasını bir daha öper):* Size arkadaşım Arkadiy Kirsa-nov'u tanıtayım.

VASİLİY İVANYİÇ: Tanıştığımıza candan sevindim. Yalnız kusura bakmayın, biz burada basit bir asker yaşamı sürdürüyoruz...

BAZAROV *(Arkadiy'e):* Eskiden orduda hekimlik etmiş ya, asker yaşamı dediği o.

(Arkadiy belli belirsiz gülümser. Vasiliy İvanyiç, oğluna karşılık bulmaya hazırlanırken Arina Vlasyevna'nın yeniden hıçkırıkları duyulur. Bunun üzerine Vasiliy İvanyiç karısına döner.)

VASİLİY İVANYİÇ: Arina, canım, gel etme, tut kendini. Ne der konuğumuz sonra?

ARİNA VLASYEVNA *(gözyaslan içinde):* Yavrum adını bilmiyorum bayın...

VASİLİY İVANYİÇ *(alçak sesle):* Arkadiy Nikolayeviç.

ARİNA VLASYEVNA: Hoş görün bu yaşlı zavallı kadını... *(Burnu-nü çeker, sonra başını sağa eğerek dikkatle siler gözlerini.)* Sevgili yavrumu bir daha göremezsem diye düşünüyordum da... Yetişe-mezsem diye...

VASİLİY İVANYİÇ: Eh, yetiştik, işte hanım.

ARİNA VLASYEVNA *(oğluna):* Ama ne de yakışıklı olmuşsun!

VASİLİY İVANYİÇ: Yakışıklı mı, değil mi bilmem ama, tam bir erkek. E... şimdi de değerli konuklarımızın midelerini bastırmayı düşün artık Arina. Bak, Timofeyiç de saygılarını sunmaya geldi Yevgeniy. O da sevindi. Kocamış domuz. E., sevindin değil mi, koca domuz? *(Yaşlı uşak gülümseyerek eğilir, yeni gelenleri selamlar.)*

ARİNA VLASYEVNA: Şimdi şimdi Vasiliy İvanyiç, sofra hazır olur. Koşar giderim mutfağa şimdi, semaveri hazırlatırım. Her şey olur, her şey. Üç yıldır görmedim oğlumu. *(Çıkar.)*

VASİLİY İVANYİÇ: Size daha önce de söylemiştim sayın konuğumuz, biz burada çadırda yaşıyor gibiyiz...

BAZAROV: Özür dilemeyi bırak baba. Onu nereye yerleştireceğiz, asıl iş bu, değil mi?

VASİLİY İVANYİÇ: Canım Yevgeniy, küçük bölmede güzel bir oda

var, orada rahat eder.
BAZAROV: Demek yeni bir bölme yaptırdın ha? TİMOFEYİÇ: Elbette efendimiz, hamamın orada efendimiz. VASİLİY İVANYİÇ: Daha doğrusu hamamın bitişiğinde. Sen de
Timofeyiç, bavulları getir hadi. *(Timofeyiç çıkar. Vasiliy İvanyiç, oğluna)* Sana benim çalışma odamı vereceğim. *(Vasiliy İvanyiç çıkar.)* BAZAROV *(arkadaşına):* İşte gördün ya... Tuhaf bir adamcağız. Ama altın gibi kalbi vardır. Tıpkı senin baban gibi, bunun da gariplikleri yok değil ama, başka türlü. Çenesi durmaz hiç... ARKADİY: Annen de çok harika bir kadın. BAZAROV: Evet, içi dışı birdir. Bak göreceksin ne yemekler
çıkaracak! Eğer bizi şişmanlatmazsa içi rahat etmez. TİMOFEYİÇ *(bavullarla girer):* Bugün ummuyorduk sizi efendim.
Bu yüzden de biftek aldırmadılar. BAZAROV: Ne yapalım Timofeyiç, biz de bifteksiz idare ederiz.
Yoksulluk ayıp değil demişler. ARKADİY: Kaç köylüsü var babanın? BAZAROV: Çiftlik babamın değil, annemin. On beş köylü, yanlış bilmiyorsam.
TİMOFEYİÇ: Tümü yirmi iki. VASİLİY İVANYİÇ *(girer. Telaşla):* Odanız birkaç dakika içinde
emrinize hazır olacak.
BAZAROV *(babasına):* Otur şöyle de, bir yüzünü göreyim. VASİLİY İVANYİÇ *(bir dolaptan yanm şişe şampanya ve bardaktan çıkanr, içkiyi bardaklara koyar, oğluna ve Arkadiy'e sunar):* Ya...
Biz böyle ücra yerlerde yaşarız ama neşeli günlerimizi kutlayacak bir şeylerimiz de bulunur. Çok değerli konuklarımız şerefine!
(İçerler.)
ARKADİY: Şerefinize! VASİLİY İVANYİÇ *(oğluna):* Yaban illerde kaldık diye yakınıp da
konuğumuza kendimi acındırmak istediğimi sanma Yevgeniy.
Tam tersine, şunu savunurum ki, düşünen bir insan için öyle yaban iller filan diye bir şey yoktur. Elimden geldiğince en iyisini yapıyorum küflenmemek için, günümüzden geri kalmamak için.
(Cebinden bir köylü mendili çıkarır, havada sallar) Sözgelişi, hayli fedakârlık ederek köylülerimi azad ettiğimden, ürünün yansını bana bırakmaları karşılığında toprağımı onlara verdiğimden söz açmıyorum. Buradaki başka toprak sahipleri bunu akıllarından geçirmeseler de benim görevimdir bu derim. Sağduyu bunu gerektirir. Yo, bilimden söz ediyorum, eğitimden. BAZAROV: Evet, 1855 yılı Sağbk Dostu dergisini almışsın, anlıyorum.
VASİLİY İVANYİÇ: Onları bana eski bir arkadaşım yollar. Ama phrenologie'den haberimiz var bizim. *(Arkadiy'e dönüp, dolabın üzerinde duran, üstü sayılarla işaretli parçalara bölünmüş alçıdan küçük bir insan başını gösterir.)* Elbette ya... Schönlein'i de biliriz, Rademacher'ide.
BAZAROV: Taşrada hala Rademacher'e inanan var mı?
VASİLİY İVANYİÇ: Taşrada... Elbette siz daha iyi bilirsiniz baylar, biz sizinle yanş edebilir miyiz? İşte sizler alıyorsunuz bizim yerimizi. Bizim gençliğimizde Hoffman gibi bir humoralist ya da Brovvn gibi bir vitalist vardı. Kendi zamanlarının büyük adamları olan bu adamlar bize tümden

gülünç gelirdi. Bugünse sizlere göre yeni biri almıştır Rademacher'in yerini. Siz onun önünde eğiliyorsunuz. Ama yirmi yıl geçsin, hiç şüphesiz gülünç olma sırası ona gelecek.
BAZAROV: Sana teselli yollu söyliyeyim, biz şimdi tıpla, alay ediyoruz. Hiçbir otoriteyi tanımıyoruz.
VASİLİY İVANYİÇ: Nasıl olur? Sen doktor olmak istemiyor musun?
BAZAROV: İstiyorum, ama biri ötekine engel değilki.
VASİLİY İVANYİÇ *(sönmek üzere olan piposunu ona parmağı ile karıştırır):* Belki öyle, tartışacak değilim. Kim oluyorum ben? Çiftçiliğe başlamış emekli bir askeri doktor. *(Arkadiy'e döner.)* Büyük babanızın tugayında çalıştım. Evet ya, evet, neler gördüm, geçirdim. Türlü çevrelerde bulundum. Ne önemli kişilerle ilişkilerim oldu. Prens Wittgensstein'in, Jukovskiy'nin bileğini tutup nabzını dinlemişimdir. Büyük babanız çok hoş bir adamdı, tam bir asker.
BAZAROV: Söyle canım, kalın kafalı bunağın biriydi.
VASİLİY İVANYİÇ: A, Yevgeniy, neler söylüyorsun! Dikkat et... Elbette General Kirsanov öyle insanlardan değildi...
BAZAROV: Peki peki, bırak onu şimdi. Buraya gelirken senin kayın ağacı korusunu gördüm, çok hoşuma gitti. Ne gövermiş!
VASİLİY İVANYİÇ *(memnun):* Bir de küçük bahçemi gör. Her ağacı kendi elimle diktim. Yemiş ağaçlarım var. Ahududu ve çeşit
çeşit şifalı otlar. Siz gençler ne derseniz deyin, Paracelsus baba gerçeğe basmıştı parmağını in herbis, verbis et lapidibus... yani otlar, sözler ve taşlar. *(Oğluna)* Bildiğin gibi, hekimlik etmiyorum artık, fakat haftada en az bir iki, eski günlerime dönmek zorunda kalıyorum. Bana danışmaya geliyorlar... geri çevirmiyorum. Yardım dileyen yoksulların geldiği de oluyor. Bu bölgede doktor yok. Komşulardan biri, emekli bir binbaşı, düşünün hekimlik ediyor. «Tıp okumuş mu?» filan diye sordum, hayır dediler, okumamış, iyilik olsun diye yapıyormuş.. Hah hah hah... İyilik olsun diye! Ne dersiniz bu işe? Hah hah hah!
BAZAROV *(canı sıkkın ve sert sert Arkadiy'e):* Cıgara içer misin? *(İkisi de sigara yakarlar.)*
VASİLİY İVANYİÇ *(aynı neşe ile sürdürür sözlerini):* Sonra başka bir doktor geldi burada bir hastaya bakmaya. Ama hasta o gelmeden dedelerine kavuşmuştu. Uşak bırakmamış içeri doktoru, «Size bir iş kalmadı» demiş ona. Doktor bunu beklemediği için şaşınr, sonra sorar, «Hıçkırığa tutuldu mu efendin ölmeden önce?»... «Evet efendim tutuldu.»... «Çok mu sürdü?»... «Çok»... «Öyleyse iyi, tamam,» der, döner evine doktor. Hah hah hah.
(Arkadiy zorla gülümser, Bazarov somurtur.)
VASİLİY İVANYİÇ *(kalkar):* Gidelim baylar. Canınızı sıktımsa bağışlayın beni lütfen. Bizim hanım inşallah memnun eder sizi.
İKİNCİ SAHNE
(Vasiliy İvanyiç'in evi. Sabahleyin. Bahçe. Vasiliy İvanyiç, sırtında bir Türk ceketi ile bostan bellemektedir. Beline bir mendil bağlamıştır. Pencere açılır, Arkadiy görünür. Vasiliy İvanyiç onu görünce işi bırakır, küreğine dayanır.) VASİLİY İVANYİÇ: Günaydın! İyi uyudunuz mu?
ARKADİY: Çok iyi uyudum.'
VASİLİY İVANYİÇ: Ben de, işte görüyorsunuz bahçeyle uğraşıyorum.

Zaman böyle şimdi, Tanrıya şükür, hepimiz kendi yiyeceğimizi kendi ellerimizle çıkarmak zorundayız. Başkalarına güvenmek boşuna... Kendi işini kendin göreceksin. Demek Jean Jacques Rousseau haklı. Yarım saat önce görseydiniz, bambaşka bir işin basındaydım. Bir köylü kadın geldi, «sancılarından yakınır, onlar öyle diyorlar ya... Bizim deyimimizle dizanteri. Ben
de... Ne yapabilirim iyi etmek için? Afyon iğnesi yaptım ona. Başka bir kadın da dişini çekmemi istedi... Uyuşturayım dedim. Razı olmadı. Bütün bunları bedava yapıyorum, amatör olarak. *(Arkadiy pencereden çekilir. Vasiliy İvanyiç alnındaki terleri siler. Sonra Arkadiy'in geldiğini görünce elini takkesine götürüp askerce selamlar onu.)*
VASİLİY İVANYİÇ: Bir daha hoş geldiniz. Biliyorum, siz lükse, eğlenceye alışıksınız ama bu dünyanın en büyük adamları bile kısa bir süre köy evinin çatısı altında kalmayı küçümsemezler.
ARKADİY: Neler söylüyorsunuz canım! Sanki ben bu dünyanın büyüklerinden biriyim de! Sonra hiçbir lükse de ahşık değilimdir.
VASİLİY İVANYİÇ: Bağışlayın, bağışlayın. *(Gülümser.)* Ben şimdi her ne kadar geri kalmış bir adamsam da, gençliğimde çok gördüm geçirdim... Kuşu uçuşundan tanınm. Kendime göre bir psikolog, bir fizyonomistim de. Eğer bende bu vergi olmasaydı çoktan silinir giderdim. İtip kakarlardı benim gibi önemsiz bir küçük adamı. İltifat olsun diye söylemiyorum, oğlumla aranızda gördüğüm dostluk beni çok sevindirdi gerçekten. Bilmem, sorarsam fazla merak mı olur... Oğlumu çoktan beri mi tanıyorsunuz?
ARKADİY: Kıştan beri.
VASİLİY İVANYİÇ: Demek öyle. Bir soru daha müsaadenizle... Bizim Yevgeniy için ne düşünüyorsunuz?
ARKADİY *(coşkunca):* Oğlunuz benim bugüne değin gördüğüm en üstün insanlardan biri.
VASİLİY İVANYİÇ *(sevinçten elindeki küreği düşürür):* Demek sizin umudunuz...
ARKADİY: Kanıma göre, oğlunuzu büyük bir gelecek bekliyor. Adınızı yüceltecek. Onu ilk tanıdığım günden beri inanıyorum buna.
VASİLİY İVANYİÇ *(kekeleyerek):* Nasıl... Nasıl oldu bu? *(Yüzünde aşırı sevinç gülümsemesi.)*
ARKADİY: Onunla tanıştığım günden beri değiştim ben... Dünyayı ve kendimi anladım. Ama yalnız ben değil... Onu tanıyan herkes... *(Vasiliy İvanyiç iki eliyle mendilini yuvarlayıp durur, saçlarını karıştırır.)* Onu tanıyan herkes hayran kalır. Çünkü o sadece yarının büyüklerinden biri değil, şimdiden büyüktür. Anlatabiliyor muyum Vasiliy İvanyiç?
VASİLİY İVANYİÇ: Beni büyük bir mutluluğa kavuşturdunuz. *(Omuzundan öper Arkadiy'i.)* Size şunu söylemeliyim ki, ben...
Taparım oğluma! Fakat onun önünde cesaret edemiyorum duygularımı göstermeye, çünkü bundan hoşlanmıyor. Sert bir karakteri var. Ama onun gibi insanlar basit ölçülere vurulamazlar, değil mi? Sözgelişi, onun yerinde başkası olsa, anasından babasından sızdırır durur, ama o, inanır mısınız, doğduğu günden beri ihtiyacından bir kuruş bile fazla almamıştır. Doğrusu bu.
ARKADİY: Temiz, doğru bir insandır o.

VASİLİY İVANYİÇ: Evet, öyledir. Ben onu yalnızca taparcasına sevmem Arkadiy Nikolayeviç, övünürüm de onunla. Onun yaşam öyküsünde şu satırların bulunması benim en büyük tutkumdur: «Basit bir askeri doktorun oğludur, bununla birlikte babası onuri niteliklerini erkenden sezmiş ve eğitimi için hiçbir şeyi esirgememiştir...» *(Sesi kısılır. Arkadiy onun elini sıkar.)* Peki, ne diyorsunuz? İleride kazanacağı ünü, tıp dalından başka alanda elde edecek, öyle mi?
ARKADİY: Elbet, gerçi o alanda büyük bir bilim adamı olacak, ama ününü tıptan almayacak.
VASİLİY İVANYİÇ: Peki, hangi alanda öyleyse Arkadiy Nikolayeviç?
ARKADİY: bunu söylemek güç, ama muhakkak ünlü bir adam olacak.
VASİLİY İVANYİÇ: Muhakkak ünlü bir adam olacak!
(Anfişuska, elinde olgun ahududu ile dolu koca bir kapla geçer.)
ANFİŞUSKA: Hanımefendi yolladı beni, çaya buyursunlar diyor efendim.
VASİLİY İVANYİÇ: Ahududu için soğuk kaymak da var mı?
ANFİŞUSKA: Var efendim.
VASİLİY İVANYİÇ: Soğuk diyorum ha! Peki ama. Yevgeniy neden dönmedi hâlâ? *(Yevgeniy görünür.)*
BAZAROV: Buradayım.
VASİLİY İVANYİÇ *(hızla arkaya döner):* Hadi şimdi kahvaltıya gidelim, annen bizi çağınyor. Bu arada seninle iki çift laf etmem gerek.
BAZAROV: Ne üstüne?
VASİLİY İVANYİÇ: Burada bir köylü var, İcterus'tan çekiyor. Kantaryonla arpa lapası verdim, havuç yemesini söyledim, soda verdim, ama bütün bunlar geçici çareler. Daha kesin bir tedavi gerekiyor. Sen gerçi tıpla alay edersin, ama bana bu konuda işe
yarar bir öğüt verebilirsin. Neyse, bunu sonra konuşuruz. Hadi şimdi içeri gidelim de çayımızı içelim. *(Çevik bir hareketle sıranın üstünden atlar, Şeytan Robert'ten bir arya söylemeye baslar.)*
Bir yasa, bir yasa hepimiz için
Yaşamak, yaşamak zevkimiz için. BAZAROV *(kendi kendine):* Şaşılacak bir canlılık!
ÜÇÜNCÜ SAHNE
(Öğleden sonra. Horoz sesleri. Kuş cıvıltıları. Bahçede bir saman yığınının gölgesinde Bazarov ve Arkadiy.)
BAZAROV: O telli kavak bana çocukluğumu ansıtıyor, eskiden tuğla harmanı olarak kullanılan çukurun yanındaki. O günler, bu çamur çukuru ile telli kavağın özel bir tılsımı olduğuna kesin inanırdım. Onlann yanındayken vaktin nasıl geçtiğini bilmezdim. Ama şimdi büyüdüm, tılsım bozuldu artık.
ARKADİY: Burda ne kadar kaldın?
BAZAROV: Arka arkaya iki yıl. Sonra gezgincilik başladı. O kent senin, bu kent benim sürttük durduk.
ARKADİY: Uzun zamandır var mı bu ev?
BAZAROV: Evet, eskidir. Annemin babası yaptırmış.
ARKADİY: Kimdi-büyükbaban?
BAZAROV: Kim bilir kimdi? Binbaşı mı ne? Suvorofun yanında bulunmuş, Alpleri nasıl geçtiklerini anlatır dururdu... Belki de uydururdu.
ARKADİY: Baktım, oturma odanızda Suvorofun resmi asılı. Ben böyle

küçük evleri severim, böyle eski biçim evleri. Bunlann kendilerine özgü bir kokuları vardır.
BAZAROV: Kandil yağı ve yonca kokar. Ama bu küçük evlerin sinekleri.. Of! *(Bir sessizlikten sonra.)* Ne düşünüyorum biliyor-musun? *(Bir an durur.)* Ne mutlu bir yaşam sürdürüyorlar diye düşünüyorum. Babam altmış yaşına gelmiş, hâlâ yapacak bir sürü iş buluyor kendine. Annem de mutlu, günleri bir sürü işle dolu ağzına kadar. Oysa ben.
ARKADİY: Evet, sen?
BAZAROV: Oysa ben düşünüyorum da, işte bir saman yığının altında yatmışım... Şurada kapladığım yercik, benim bulunmadığım, benimle ilgisi olmayan evrenin geri kalan parçası ile karşılaştınhrsa ne küçük! Ve benim yaşam payıma düşen zaman
parçası, benden önce geçmiş, benden sonra geçecek zaman ile karşılaştınhrsa hemen hiç gibi bir şey... Ama gene de bu atom içinde, bu matematik noktanın içinde kan dolaşıyor, beyin çalışıyor ve bir takım istekler duyuluyor... Ne korkunç iş! Ne boş şey! x
ARKADİY: Senin dediğin herkes için öyle.
BAZAROV: Haklısın... Ben demek istiyorum ki, bizimkiler bir hayhuya kaptırmışlar kendilerini, hiçliklerinden rahatsızlık duymuyorlar. Oysa ben... ben sıkıntıdan patlıyorum, öfkeden başka bir şey duymuyorum.
ARKADİY: Öfke mi? Ne öfkesi?
BAZAROV: Ne öfkesi mi? Bunu nasıl sorabiliyorsun? Unuttun mu?
ARKADİY: Hiçbir şey unutmadım. Ama gene de seni haklı bulamıyorum. Mutsuzsun kabul, ama... yine de bir şeyler yapabilirsin.
BAZAROV: Bırakalım o konuyu artık. Çaresi olmayan şeylere katlanmalı. Benim tek övündüğüm şey şudur: Hiçbir kadın beni alaşağı edemez. Bu kadar işte. *(Bir süre sessizlik)*
ARKADİY: İnsan öyle kurmalı ki yaşamını, her anı önemli olsun.
BAZAROV: Öyle sanınm. Anlamlı bir yaşam tatlıdır, ama aldatıcıdır da. Fakat insan hiçlikle burun buruna gelebiliyor. Ah şu bayağı sıkıntılar yok mu, bayağı sıkıntılar..: Onlara dayanılmıyor işte. Eğitim yararlıdır diyorlar, zararlıdır desem aynı kapıya çıkmaz mı?
ARKADİY: Peki, gerçek nerde?
BAZAROV: Nerde? *(Bir an sessizlik.)* Seni yankılayarak karşılık vereyim, nerde?
ARKADİY: Bugün senin tatsızlığın üstünde Yevgeniy.
BAZAROV: Güneş beynimi sulandırmış olmalı. Bu kadar çok ahududu yememem lazım. Bir şekerleme yapsak fena olmaz. Sakın bana bakmaya kalkma, uyurken budala gibi görünür insan.
ARKADİY: Başkaları ne düşünürlerse düşünsünler, hepsi bir değil mi senin için?
BAZAROV: Buna ne diyeceğimi bilmiyorum hiç. Gerçekten insan olan bu gibi şeylerle ilgilenmez, gerçekten insan olanın düşünülecek hiçbir şeyi yoktur. Ona ya boyun eğmeli, ya da nefret etmeli ondan.
ARKADİY: Tuhaf, ben kimseden nefret etmiyorum.
BAZAROV: Bense birçok kimseden nefret ederim. Sen yumuşak yürekli, iğrenç kertede duygulu bir insansın, nasıl olur da nefret edersin birinden. Kendine güvenin yok senin.
ARKADİY: Senin kendine güvenin var mı sanki? Kendini çok mu yüksek

görüyorsun?
BAZAROV *(bir an susar):* Nefret etmek: Bak, bu sabah kâhya Filip'in kulübesinin önünden geçerken -hani temiz, düzenli bir kulübeydi- sen dedin ki, Rusya ancak en yoksul köylünün evi böyle olduğu zaman kalkınacak, hepimiz bunun için çalışmalıyız, dedin. Bense senin o en yoksul köylün için nefret duydum. Filip ya da Sidor diyelim, ben onun uğruna canımı dişime takacağım, o ise bana teşekkür bile etmeyecek... Üstelik de ne yapayım onun teşekkürünü. Düşün bir, o dumanı tüten kulübesinde yaşarken, benim üstümde otlar bitecek... Sonra ne olacak?
ARKADİY: Yeter Yevgeniy... Bugün seni duyan, bizi prensip sahibi olmamakla suçlayanlara hak vermemezlik edemez.
BAZAROV: Amcan gibi konuşuyorsun. Gerçekte prensip diye bir şey yoktur... Sen daha bundan kurtulamamışsın... Duygular vardır sadece, her şey onlara bağlıdır.
ARKADİY: Nasıl olur? Doğruluk da mı bir duygu sorunu?
BAZAROV: Elbette. Ne oldu? Hoşlanmadın mı? Yo kardeşim, madem bir şeye. karar verdin, gözüne gözüne git.
ARKADİY: Demek sadece insanlara sövüp saymak kalıyor geriye?
BAZAROV: Ha anlıyorum, sen o değerli amcanın izinden gitmeye kararlısın. Seni duysaydı nasıl da sevinirdi o budala!
ARKADİY: Pavel amcam için ne dedin?
BAZAROV: Ne ise onu söyledim sadece... budala dedim.
ARKADİY: Yoo, buna dayanamam.
BAZAROV: Ohhoo... Şimdi de akrabalık duygusu konuşuyor. Ne de sımsıkı yerleşmiş insanların içine bu duygu bakıyorum da...
ARKADİY: Ben sadece doğruluk duygusu ile konuştum, aile bağlılığı ile değil. Ama sen doğruluk diye bir şey bilmediğin için bu konuda yargıda bulunacak durumda değilsin.
BAZAROV *(alaylı):* Arkadiy Kirsanov benim anlayamıyacağım yüksek bir insandır. Önünde eğilir ve susanm.
ARKADİY: Yeter Yevgeniy, sonunda kavga edeceğiz bu gidişle.
BAZAROV: Ah Arkadiy, bana bu fırsatı ver de, seninle iyi bir kavga edelim, tamam olsun.
ARKADİY: Ama öyle bir şey yaparsak her şey biter.
188
BAZAROV: Birbirimizi parçalar mıyız? Ne olur, ne çıkar? Burada, samanlıkta, böylesine saf bir çevre içinde... ha? Ama sen benimle baş edemezsin. Boğazından yakaladığım gibi... *(Bazarov uzun, güçlü parmaklarını açar, Arkadiy'in boğazına doğru uzatır. Arkadiy ise şakadan kendini savunmaya hazırlanır, fakat Baza-rov'un öfkesinin büyüklüğünü görünce korkuya kapılır.) (Vasiliy İvanyiç girer)*
VASİLİY İVANYİÇ: Ya demek burada saklandınız. *(Üstünde, evde dikilmiş keten bir ceket, başında bir hasır şapka vardır.)* Sizi aramadığım yer kalmadı. Ama gerçekten çok güzel bir yer bulmuşsunuz. Toprağın üzerinde uzanıp gökyüzüne bakmak... Gerçekte baylar, övgüler düzmek için aramadım sizleri. Önce yemeğin nerdeyse hazır olduğunu bildirmek, sonra da seni uyarmak için Yevgeniy... Sen akıllı bir insansındır, kadınların ne mene şeyler olduğunu bilirsin, onun için hoş göreceksin artık... Annen gelişini kutlamak için bir şükran töreni düzenlemeye karar

verdi. Papazı çağırdı. Sakın bu törene katılmanı senden isteyeceğimi sanma... Zaten oldu bitti bile, ama Aleksey baba...
BAZAROV: Köy papazı mı?
VASİLİY İVANYİÇ: Evet, rahip, yemekte... Ben istemiş değilim... Ama nasılsa oldu işte. Ne var ki, değerli bir adamdır rahip.
BAZAROV: Sofrada benim payımı yemeyecek herhalde, değil mi?
DÖRDÜNCÜ SAHNE
(Birkaç gün sonra Vasiliy İvanyiç'in evinde oturma odası. Bazarov ile Arkadiy. Bazarov sinirli sinirli dolaşır.) BAZAROV: Yooo... Bu yerden gidiyorum. Sıkıldım, çalışmak istiyorum, ama burada çalışamıyorum. Gene size gideceğim. Sizin evde insan hiç olmazsa girer odaya, kilitler kapısını. Ama burada babam hem tutturmuş, «Çalışma odam emrinde... Kimse seni rahatsız etmez» diye, sonra da kendi ayrılmıyor bir adım bile başımdan. Kapıyı kilitlemek ondan kurtulmak içinmiş gibi, ayıp geliyor bana bu yüzden. Annem de öyle... Duvarın öbür yanından içini çektiğini duyuyorum... Yumruğunu yanağına dayayıp yüzü-me bir bakması var... Yanına gittim mi söyleyecek söz bulamıyorum.
ARKADİY: Gidersen çok üzülecek. Baban da öyle. BAZAROV: Gene geleceğim canım.
180
ARKADİY: Ne zaman?
BAZAROV: Petersburg'a giderken.
ARKADİY: Ben en çok annen için üzülüyorum. Bunu onlara bildirmen pek kolay olmayacak. On beş gün sonrası için tasanlar kuruyorlar bizi düşünerek.
BAZAROV: Evet, kolay olamayacak. Şeytana uyup canını sıktım bu sabah babamın. Geçen gün ortakçı köylülerden birini falakaya yatırmış... Haklı da... Evet, evet, yüzüme öyle dehşetle bakma, iyi etmiş, çünkü o köylü korkunç hırsızın sarhoşun biridir. Yalnız babam, benim bu olaydan haberim olacağını beklemiyordu. Çok canı sıkıldı. E... şimdi gene üzeceğim onu... Neyse canım, unutur gider.
ARKADİY: Birlikte yola çıkarız... Yalnız ben...
BAZAROV *(dikkatle onun yüzüne bakar):* Yan yolda benden aynlacak mısın?
ARKADİY: Evet... *(Sıkılır.)*
BAZAROV: Sıkılma canım. Anna Sergeyevna'ya gideceksin, değil mi?
ARKADİY: Evet.
BAZAROV: Öyle ise dinle şimdi söyleyeceklerimi. Sen önce Anna Sergeyevna'ya âşık oldun. Küçük Katya sana hiçbir şey demiyor-du, hatta onun yanında sıkılıyordun. Piyanosunu dinlerken aklın bizde idi değil mi?
ARKADİY: Bunlan niçin söylüyorsun? Sen de pekâlâ biliyorsun ki, Anna Sergeyevna benimle değil, seninle ilgilendi.
BAZAROV: Evet, sen de mutsuz bir âşık pozu takındın.
ARKADİY: Demek şimdi oraya yalnız gitmekle, rakibimden kurtulup şansımı yeniden denemek istiyorum, öyle mi?
BAZAROV: Hayır dostum, öyle değil artık. Çünkü sen değiştin, Anna Sergeyevna'ya âşıkken, duyguların yol değiştirdi. Katya'ya alıştın ve onu sevdin. Sen şimdi oraya, Anna Sergeyevna için değil, Katya için gidiyorsun.

(Vasiliy îvanyiç girer. Arkadiy çıkar.)
BAZAROV: Baba, unutmadan söyliyeyim, yarın bizim atlan Fedot'e göndersinler.
VASİLİY İVANYİÇ *(şaşkın):* Bay Kirsanov mu gidiyor?
BAZAROV: Evet, ben de gidiyorum onunla.
VASİLİY İVANYİÇ *(sendeler):* Gidiyor musun?
BAZAROV: Evet, gitmem gerek. Lütfen atlar için gerekli emri ver.
VASİLİY İVANYİÇ *(kekeler):* Hay hay... Posta hanına... Olur... yalnız... yalnız... Neden gidiyorsun?
BAZAROV: Kısa bir süre sonra gene geleceğim buraya.
VASİLİY İVANYİÇ: Ya... kısa bir süre sonra demek... çok iyi. *(Cebinden mendilini çıkarır, burnunu silerken nerdeyse yere kadar eğilir.)* Eh... olur... bunlar. Ben sanıyordum ki, bizimle daha kalacaksın... biraz daha. Üç yıl... üç yıl sonra... çok az oldu bu, çok az Yevgeniy.
BAZAROV: Ama söylüyorum ya, oradan doğru buraya dönüyorum. Gitmem gerek.
VASİLİY İVANYİÇ: Gitmen gerek... Eh olur... Her şeyden önce ödev gelir... Demek atlan çıkarsınlar, Hay hay! Elbette annen de, ben de beklemiyorduk bunu. Annen daha demin çiçek istedi komşudan, odanı süslemek için. *(Biraz durur.)* Önemli olan l özgürlüktür. Benim ilkem bu olmuştur hep... İnsan şeyi göze almamalı... Hayır.
BAZAROV: Yakında gene göreceğiz birbirimizi baba gerçekten. *(Çıkar. Arına Vlasyevna girer.)*
ARİNA VLASYEVNA: Yevgeniy ile beraber miydin Vasiliy İvan-yiç? Divanın üzerinde rahat etmiyor diye korkuyorum, biliyor musun? Senin yün şilteni, bir de yeni yastıklan altına koysun diye Anfişuska'ya söyledim. Bizim kuştüyü yatağı verecektim ama, yumuşak yataktan hoşlanmadığını düşündüm. Sonra...
VASİLİY İVANYİÇ: Zarar yok, üzülme artık.
ARİNA VLASYEVNA: Ne o Vasiliy İvanyiç? Bir şey mi var?
VASİLİY İVANYİÇ: Kendini kapıp koyuverme Anna, sağlam dur. Gidiyor.
ARİNA VLASYEVNA: Gidiyor mu? Kim gidiyor?
VASİLİY İVANYİÇ: Yevgeniy gidiyor... Evet, bunda ne var? *(Üzüntüsünü belli etmemeye çalışır.)* kısa bir süre sonra gelecek gene... Evet ya, gelecek.
ARİNA VLASYEVNA *(ağlamaya başlar):* Bu kadar çabuk... Tannm... Ben şimdi ne yapacağım? Sevgili Yevgeniy... Gelmesi ile gitmesi... *(Hıçkırıklardan konuşamaz.)*
VASİLİY İVANYİÇ: Kendini tut Arina... Yalvannm üzüldüğünü belli etme Yevgeniy'e. Beni örnek al! *(Karısını okşar.)* Hadi, kendini topla hanım, hadi. *(Sonra cesur görünmeye çalışarak başını kaldırır, ayaklarını döşemeye vura vura yürür.)* Timofeyiç! Fetka! Buraya bakın!
iği
(Timofeyiç'le Fetka girerler.) (Fetka'nın elinde tabaklar vardır.)
VASİLİY İVANYİÇ: Atlan, arabayı hazır edin, küçük bey gidiyor... Gidiyor canım, ne bakıyorsunuz yüzüme öyle?
(Fetka elindeki tabaklan düşürür. Arina Vlasyevna'nın hıçkırıkları artar. Bazarov ile Arkadiy girerler.)
BAZAROV: E anneciğim, demek gidiyorum diye üzülüyorsun? Ne var

bunda üzülecek? En çok bir ay içinde gene geleceğim. *(Annesini öper, okşar.)* VASİLİY İVANYİÇ: Ne var bunda üzülecek? Bir ay içinde gelecek gene. BAZAROV: Söz veriyorum anne. *(Babasına döner.)* Söz veriyorum baba. Bir ay içinde döneceğim.

VASİLİY İVANYİÇ *(karışma):* Duyuyor musun Arina? Bak ne diyor? Bir ay içinde gelecek gene. Kendini tut! *(Oğluna)* Ah bu kadınlar! *(Gülümsemeye çalışır.)* BAZAROV: Allahaısmarladık! *(Vedalaşırlar.)* ARKADİY: Allahaısmarladık Arina Vlasyevna. Allahaısmarladık Vasiliy İvanyiç. VASİLİY İVANYİÇ: Güle güle çocuklar;

(Kan koca, gençleri yolcu etmek için onlarla birlikte çıkarlar. Dışardan vedalaşma sözleri, arabacının atlarla konuşması, hayvan kişnemeleri gelir. Sonra çıngıraklar öter, tekerlekler döner. Konuklar uzaklaşmışür artık. Vasiliy İvanyiç uğurlama sırasında sakladığı mendili cebine sokar, bitik bir durumdadır, bir iskemleye çöker, başını göğsüne bırakır.)

VASİLİY İVANYİÇ: Gitti, bıraktı bizi. Gitti, çünkü sıkıldı burada bizimle. Ben şimdi yalnız bir adamım. *(Başparmağını uzatır.)* Şu parmak gibi yalnızım. Şu parmak gibi, görüyor musun? Şu parmak gibi yalnızım artık... Yalnızım, yalnızım...

ARİNA VLASYEVNA *(gözyaşlarını silerek yerinden kalkar, kocasının yanına gelir, aklaşmış başını, onun aklaşmış başına dayar):* Çaresi yok Vasya... Oğul bağımsız bir kişidir. Şahin gibidir o, istediği zaman, istediği zaman uçar gider. Ama seninle ben, bir ağaç kovuğunda biten mantarlar gibiyiz. Burada yan yana otururuz, bir parmak gibi kımıldamayız yerimizden. Yalnız ben kalacağım seninle, sonuna kadar bağlı, sen de benim için öyle kalacaksın. *(Vasiliy İvanyiç ellerini yüzünden çeker, karısına her zamankinden, hatta gençliğinde olduğundan daha sıcaklıkla sarılır,*

102

hıçkırıklarla ağlar)

BEŞİNCİ SAHNE

(Kirsanov'iann bahçesi. Nikolay Petroviç ile Pavel Petroviç bahçede dolaşarak konuşurlar.)

NİKOLAY PETROVİÇ: Açıkçası başa çıkamıyorum bu köylülerle. Hükümete haber vermek de ilkelerime aykırı. Oysa ceza korkusu olmadan bunlara hiçbir iş yaptıramazsın.

PAVEL PETROVİÇ: Du calme, du calme. *(Kaşlannı çatar, bıyıklarını çekiştirir.)*

NİKOLAY PETROVİÇ: Gündelikçilerden kimi işine son verilmesini, kimi gündeliğinin arttırılmasını istiyor, kimi de peşin aldığı ücreti iç ederek çekip gidiyor, atlar hastalanıyor. Kâhya işi tembelliğe vurdu. Baksana şişmanlayıp duruyor. Ortakçı köylüler parayı zamanında ödemiyorlar, benim korudan kaçak odun çekiyorlar. Bunlar yetmiyormuş gibi bir de köylüler arasında kavgalar başladı. Bu arada ürün tarlada çürüyor.

PAVEL PETROVİÇ: Hani Arkadiy çiftlik işlerine ilgi gösteriyordu?

NİKOLAY: Evet, hoşlanıyor çiftlik işlerinden. Hatta bana birkaç kez öğüt bile verdi. Ama onun aklı başka yerde. Nitekim çekti gitti işte. Anna Sergeyevna'larda onu meşgul eden bir şey var.

PAVEL PETROVİÇ: Hem de arkadaşını burada bırakıp gitti. Bunca önem

verdiği sayın nihilistten sanki sıkıldı.
NİKOLAY PETROVİÇ: Ondan değil kardeşim, işin içinde başka bir iş var gibi geliyor bana. Bir gün benden, Anna Sergeyevna'nın annesinin rahmetli kanma yazdığı mektuplan istedi.
PAVEL PETROVİÇ: O küflenmiş mektuplar bahane canım. Sanki onları götürmek içinmiş gibi gitti. Ama Bay Bazarov'u burada bırakması neden? Aralarında bir rekabet mi vardı ne?
NİKOLAY PETROVİÇ: Bazarov kendisini kurbağalara, kimyasal denemelere vermiş. Üst yanı umurunda değil.
PAVEL PETROVİÇ: Ama babasının evinde değil de, burada çalışması garip!
NİKOLAY PETROVİÇ: Burada daha rahat çalışabiliyormuş. Arkadiy öyle söyledi. Kendi evinde anababa ilgisi onu sıkmış-Korkunç bir çalışma hırsı var. Artık seninle de tartışmaya filan kalkmıyor.
PAVEL PETROVİÇ: Baltık baronlarının haklan konusunda ufak bir tartışma geçti aramızda. Ama tuttum kendimi, «Biz anlayamıyo-
ruz birbirimizi» dedim, «Ya da en azından ben sizi anlamak şerefine eremedim.» Yüzüme karşı bağıra bağıra «Elbette anlıya-mazsınız» demez mi? *(Alay ederek)* İnsan her şeyi anlamaya yetenekli imiş... Evreni dolduran esirin titreşimini, güneşte olup bitenleri filan ama başka birini anbyamazmış. Sözgelişi burnunu neden kendisi gibi değil de başka türlü sildiğini... *(Güler.)*
NİKOLAY PETROVİÇ: Ondan hâlâ nefret ediyorsun değil mi ağabey?
PAVEL PETROVİÇ *(omuz silker):* Yo... gene de gidiyorum çalışmalarını izlemeye arada bir.
NİKOLAY PETROVİÇ: Ben de çiftlik işlerinden vakit buldukça gidiyorum. Geçende Feniçka da gitmiş.
PAVEL PETROVİÇ: Ne? Feniçka mı? Bazarov'a mı gitmiş?
NİKOLAY PETROVİÇ: Evet. Mitya'yı yıkasın mı, yıkamasın mı, onu sormak için. Sıcaklar fena bastırdı, çocuğu sarsmasın da...
PAVEL PETROVİÇ: Feniçka günden güne güzelleşiyor, biliyor musun? Annelik yakıştı ona. *(Kardeşini gizlice gözetleyerek dolaşır.)*
NİKOLAY PETROVİÇ *(sıkılmıştır):* O da şikâyetçi sıcaklardan. Sık sık göle girmesini söyledim. Daha suyu çekilmemiş göllerden birinin üstünü de büyük bir tente ile örttürdüm. Ama gitmiyor. «Daha oraya varmadan ölürüm ben,» diyor, «Bahçede bir parça bile gölge yok!»
PAVEL PETROVİÇ *(kardeşinin telaşını anlamazlıktan gelir):* Doğru, gölge yok, şu çiçekleri dökülmüş çardaktan başka yerde. *(Başını kaldırıp kardeşine bakar.)* Ama iş yalnız gölgede değil ki.. Ama Feniçka ile ilişkin hâlâ... *(Ağır ağır yürüyerek evin yanında arka bahçeye giderler...)*
ALTINCI SAHNE
(Feniçka'nın elinde kırmızı, beyaz güllerden büyük bir demet, Dunyaşa'nın kucağında Mitya, çardağa gidip otururlar.) FENİÇKA: Biliyor musun Dunyaşa, güveniyorum ona, Nikolay Petroviç'in yanında olduğumdan daha rahat, daha serbest oluyorum onunla. Ne bileyim, soylu değil sanki o, bizden, insanı korkutmuyor. Hem de basit bir insan. Onun yanında hiç utangaçlık duymuyorum. Mitya ile gittim bir kez odasına, yıkayayım mı, yıkamıyayım mı diye sormaya. Bir kez de, birden başım dönmüştü

bir gün, elinden bir kaşık ilaç içtim. Ama Nikolay Petroviç yanımızda iken doktora biraz uzak duruyorum. Kurnazlıktan değil ha, neden olsun, terbiye gereği böyle davranıyorum. Ben ne olsa bir kilerci kadının kızıyım Dunyaşa, Nikolay Petroviç'in de nikâhsız... Yo, üzülüyorum sanma Dunyaşa, biz beylere layık olur muyuz hiç?
DUNYAŞA: Hiç belli olmaz, bakarsınız bir gün Nikolay Petroviç nikâh kıyıvermiş... Çocuğu olduğuna göre, böyle yapması da gerekir, değil mi?
FENİÇKA: Belki dediğin gibidir, ama o soylu Pavel Petroviç bırakır mı hiç kardeşini böyle bir iş yapmaya? Ondan ödüm kopuyor nedense Dunyaşa. Hele son zamanlarda her zamankinden daha dikkatli davranıyorum onun yanında. Adamın bir gözü benim üstümde, birdenbire, sanki topraktan biter gibi arkamda belirive-riyor. Sırtında İngiliz giysisi, elleri cebinde, kıpkırmızı ve kuşkulu bir surat, başımdan aşağı soğuk sular dökülmüş gibi oluyor.
DUNYAŞA: Çocuk uyuyuverdi hanımcığım, içeri götüreyim onu.
FENİÇKA: Götür de yatır Dunyaşa, ben biraz daha serinleyeyim şurada.
(Dunyaşa çıkar. Feniçka başörtüsü ile yüzünü örter.)
YEDİNCİ SAHNE
BAZAROV: Günaydın!
FENİÇKA: Ah Bay Bazarov. *(Başörtüsünün ucunu biraz kaldırır, çıplak kolu dirseğine kadar görünür.)* BAZAROV *(onun yanına oturarak):* Ne yapıyorsunuz burada? Çiçek
demeti mi.
FENİÇKA: Evet, kahvaltı sofrası için. Nikolay Petroviç çiçek sever! BAZAROV: Ama kahvaltıya daha çok var. Bir yığın çiçek! FENİÇKA: Sıcak bastırırsa dışarıya çıkmak kolay olmuyor diye
şimdiden topladım. İnsan ancak bu saatlerde rahat bir soluk
alabiliyor. Bu sıcaklar çok yoruyor beni. Gerçekten korkuyorum
hastalanacağım diye. BAZAROV: Olur mu öyle şey! Verin bakayım nabzınızı! *(Bazarov
onun elini alır, hemen bulur nabzını ve sayar.)* Yüz yaşına kadar
yaşarsınız.
FENİÇKA: Aman tanrı göstermesin. BAZAROV: Neden? Çok yaşamak istemiyor musunuz?
FENİÇKA: İsterim ama yüz yıl değil. Bir büyükannemiz vardı seksen beş yaşında... Zavallı ne duruma girdi! Bütün derisi karardı, sağır, kambur oldu, boyuna öksürdü, kendine bile yük oldu. Böyle yaşamak da olur mu?
BAZAROV: Genç olmak daha mı iyi?
FENİÇKA: Elbette, değil mi?
BAZAROV: Neden daha iyi imiş? Söyleyin bakayım?
FENİÇKA: Ne demek istiyorsunuz? Neden olur mu? İşte beni alın, gencim, her şeyi yapabiliyorum... Giderim, gelirim, öteberi taşıyabilirim, kimseye muhtaç olmam... Bundan iyisi var mı?
BAZAROV: Ben aldırmam, ha genç olmuşum, ha yaşlı.
FENİÇKA: Bunu nasıl söyliyebiliyorsunuz? Aldırmam diye? Olur mu hiç, neler diyorsunuz siz?
BAZAROV: Peki, siz karar verin. Gençliğin bana ne iyiliği var? Tek başıma yaşıyorum, yapayalnız.
FENİÇKA: Kendi yüzünüzden.

BAZAROV: Hayır, bu yalnız bana bağlı değil. Keşke halime acıyan birini bulabilseydim! *(Kısa bir sessizlik.)*
FENİÇKA: Elinizdeki kitap ne?
BAZAROV: Bu mu? Bilim üstüne, çok yararlı bir kitap.
FENİÇKA: Hâlâ okuyup öğrenmeye çalışıyorsunuz demek. Yorulmuyor musunuz bundan? Siz her şeyi bilirsiniz diye düşünüyordum ben.
BAZAROV: Hayır, bilmem. Birkaç satır okuyun bakayım.
FENİÇKA: Ne diye! Bir şey anlamam ki... Rusça mı? *(Ağır kitabı bir eliyle alırken)* Ne de büyükmüş!
BAZAROV: Evet, Rusça.
FENİÇKA: Gene de anlamam bir şey.
BAZAROV: Anlıyasınız diye vermedim onu size. Okurken size bakmak istiyorum. Siz okurken yüzünüz öyle sevimli oluyor ki... *(Feniçka okuduğu yazıya gülmeye başlar, kitap elinden kayar, yere düşer.)*
BAZAROV: Gülmenizi de seviyorum.
FENİÇKA: Bırakın bunu.
BAZAROV: Konuştuğunuz zaman da hoşlanıyorum. Küçük bir pınarın çağlamasına benziyor konuşmanız.
FENİÇKA *(başını öteye çevirir):* Nesiniz siz yok mu? *(Parmakları ile çiçekleri karıştırır.)* Beni dinlemekten nasıl olur da hoşlanabilirsiniz. Sizinle ne akıllı hanımlar olmuştur konuşan.
BAZAROV: İnanın bana Feniçka, dünyanın bütün akıllı kadınları sizin şu küçük dirseğinize değmez.
FENİÇKA: Bakın şimdi, neler söylüyorsunuz! *(Ellerini kenetler.)*
BAZAROV *(yerden kitabı alır):* Bu bir doktorluk kitabı, niçin atıyorsunuz?
FENİÇKA: Doktorluk kitabı mı? *(Bazarov'a döner.)* Biliyor musunuz, bana Mitya için damlayı verdiğinizden beri... Hatırladınız mı? Öyle güzel uyuyor ki! Size nasıl teşekkür edeceğimi bilemiyorum gerçekten. Öyle, öyle, öyle naziksiniz ki...
BAZAROV *(gülümseyerek):* Doktorlara yaptırılan iş ödenir, değil mi? Siz de bilirsiniz, doktorlar çok aç gözlüdür.
FENİÇKA *(şaka edip etmediğinden emin değildir):* Hay hay, memnuniyetle... Nikolay Petroviç'e söyliyeyim...
BAZAROV: Ne? Para mı istediğimi sanıyorsunuz? Hayır, benim sizden istediğim para değil.
FENİÇKA: Ne öyleyse?
BAZAROV: Düşünün bulun.
FENİÇKA: Bulamam.
BAZAROV: Öyleyse ben söyliyeyim size. Ben... o güllerden birini istiyorum.
(Feniçka ellerini sallaya sallaya gülmeye başlar.)
FENİÇKA: Hay hay, hay! *(Eğilerek gülleri çıkarmaya başlar.)* Hangisini istiyorsunuz... Kırmızı mı, beyaz mı?
BAZAROV: Kırmızı, ama pek büyük olmasın.
FENİÇKA: Buyurun, bunu. *(Uzattığı elini çeker ve dudaklarını ısırarak çardağın kapısına bakar, kulak kabartır.)*
BAZAROV: Ne oluyor? Nikolay Petroviç mi?
FENİÇKA: Hayır... Tarlalara gitti o... Ben ondan korkmuyorum ki... Ama Pavel Petroviç... Ben sandım ki...

BAZAROV *(Pavel Petroviç görünür, kaybolur):* Ne sandınız?
FENİÇKA: O orda diye düşündüm. Hayır, kimse yok. Alın! *(Gülü verir.)*
BAZAROV: Neden korkuyorsunuz Pavel Petroviç'ten?
FENİÇKA: Hep ürkerim ondan. Bir şey der diye değil... Bir şey demez, sadece bakar bana öyle anlamlı. Siz de sevmiyorsunuz onu. Boyuna tartışıyorsunuz onunla, öyle değil mi? Ne üstüne olduğunu bilmiyorum ama onu sıkıştırdığınızı görüyorum şöyle şöyle... *(Bazarov'un, Pavel Petroviç'e ne yaptığını elleri ile*
197
gösterir.) BAZAROV *(güler):* Eğer o üste çıkmaya başlasa, beni tutar mıydınız?
FENİÇKA: Nasıl olur? Kimse sizinle baş edemez ki... BAZAROV: Öyle mi dersiniz? Ama ben öyle küçük bir parmak
biliyorum ki, istese beni tüy gibi düşürür. FENİÇKA: Ne parmağı o öyle.
BAZAROV: Nasıl? Bilmiyor musunuz? Bakın bana verdiğiniz gül ne güzel kokuyor.
(Feniçka, gülü koklamak üzere boynunu uzatır, baş örtüsü başından omuzlarına düşer, hafifçe dağılmış olan saçları onaya çıkar.)
BAZAROV: Durun, onu ben de sizinle birlikte koklamak istiyorum. *(Eğilir ve Feniçka'yı dudaklarından öper.)*
(Kadın iki elini onun göğsüne dayayarak geri çekilir, fakat karşı koyusu öylesine zayıftır ki, Bazarov onu bir daha uzun uzun öper. Arka planda Pavel Petroviç görünür ve onun öksürüğü duyulur. Feniçka sıranın öbür başına kaçar.) PAVEL PETROVİÇ *(çardağın önüne gelir):* Ha, siz misiniz? *(Yürür gider.)*
(Feniçka güllerini toplar ve çardaktan koşarak çıkar.) FENİÇKA *(Giderken durur, Bazarov'a bakar):* Nasıl yaptınız bunu Bay Bazarov! *(Gerçek bir sitem vardır sesinde. Gider. Bazarov bir süre gülümseyerek düşünür.)*
SEKİZİNCİ SAHNE
(Bazarov, kitabını açar, dikkatle okumaya koyulur.)
PAVEL PETROVİÇ *(elinde fildişi saplı bir baston vardır):* Bilimsel çalışmalarınızı kestiğim için özür dilerim. Ama beş dakikanızı bana ayırmanızı rica etmek zorundayım... Fazla değil.
BAZAROV *(yüzü bozulur):* Bütün vaktim emrinizdedir.
PAVEL PETROVİÇ: Beş dakika yeter bana. Size bir şey sormak için geldim.
BAZAROV: Bir şey mi soracaksınız? Hangi konuda?
PAVEL PETROVİÇ: Dinliyecek durumdaysanız açıklıyayım. Kardeşimin evine kalmaya geldiğiniz ilk günlerde ve benim sizinle konuşmak zevkinden kendimi yoksun bırakmadığım sıralarda, sizin birçok konudaki düşüncelerinizi duymak fırsatını elde
198
etmiştim. Ama bellleğim beni yanıltmıyorsa, ne benimle olan, ne de benim yanımda geçen konuşmalarınızda, teke tek çatışma ya da genellikle düello konusuna değinilmedi. Bu konudaki görüşlerinizi sorabilir miyim?
BAZAROV *(ayağa kalkar ve kollarını kavuşturur):* Kuramsal açıdan düello saçmadır, fakat pratik bakımdan... tümden başka bir sorun.
PAVEL PETROVİÇ: Eğer yanlış anlamadımsa, düello konusunda kuramsal görüşünüz ne olursa olsun, pratikte karşılığını istemeden kendinize

hakaret edilmesine katlanamazsınız, değil mi?
BAZAROV: Ne demek istediğimi tam olarak anladınız.
PAVEL PETROVİÇ: Çok güzel efendim. Bunu söylediğinizden ötürü çok memnunum. Sözleriniz beni belirsiz bir durumdan kurtardı şeyde...
BAZAROV: Kararsızlıktan kurtardı demek istiyorsunuz.
PAVEL PETROVİÇ: Nasıl isterseniz. Sizin anlıyacağanız yoldan anlatmak istiyorum düşüncemi. Ben., ben., sizin o süslü tümcelerle konuşan arkadaşlarınızdan değilim. Sözleriniz beni can sıkıcı bir zorunluluktan kurtardı. Sizinle düello etmeye karar verdim.
BAZAROV *(gözleri faltaşı gibi açılır):* Benimle mi?
PAVEL PETROVİÇ: Evet, sizinle.
BAZAROV: Ama niçin rica ederim?
PAVEL PETROVİÇ: Nedenini anlatabilirdim size... Ama bu konuda susmayı yeğliyorum. Benim görüşümce, siz burada istenmiyorsunuz. Size katlanamam, sizden nefret ediyorum. Eğer bu kadarı size yetmezse...
BAZAROV: Çok iyi öyleyse. Fazla açıklamalara lüzum kalmadı. Demek şövalyelik ruhunuzu benim üzerimde denemeği düşündünüz. Bu zevki size vermeyebilirdim ama... olsun.
PAVEL PETROVİÇ: Size çok minnettarım ve şimdi umarım ki, bu çağnmı, beni başkaca ağır yollar kullanmak zorunda bırakmadan kabul edersiniz.
BAZAROV: Daha açığı, elinizdeki bastonu demek istiyorsunuz, öyle mi? Çok haklısınız, bana hakaret etmenize hiç lüzum yok. Öylesi pek de tehlikesiz olmazdı sizin için. Centilmen olarak kalabilirsiniz. Ben de, bir centilmen gibi, düello çağrınızı kabul ediyorum.
PAVEL PETROVİÇ: Çok güzel. *(Bastonunu bir köşeye koyar.)* Şimdi kısaca düellonun koşullan üzerinde durabiliriz. Ancak daha önce şunu öğrenmek istiyorum, benim düello çağrıma yol açmaya
yarayacak hafif bir kavganın gereğine, formalite olarak lüzum görür müsünüz?
BAZAROV: Hayır, formalitesiz olsun, daha iyi.
PAVEL PETROVİÇ: Ben de öyle derim. Düellonun gerçek nedeni üzerinde durmayı da yersiz bulduğumu söyliyeyim. Birbirimizden nefret ediyoruz. Bu kadarı yetmez mi?
BAZAROV: Yetmez olur mu?
PAVEL PETROVİÇ: Düellonun somut koşullarına gelince, tanıklarımız olamayacağına göre... Hem nerden bulacağız?
BAZAROV: Öyle ya, nerden bulacağız?
PAVEL PETROVİÇ: Bu yüzden size şunu önermekle şeref duyanm: Yarın sabah erkenden dövüşelim, diyelim saat altıda, korunun arkasında tabanca ile, on adımdan...
BAZAROV: On adım mı? Öyle olsun, birbirimizden, on adım uzaklıktan da nefret edebiliriz.
PAVEL PETROVİÇ: Sekiz adım da olabilir.
BAZAROV: Olabilir, neden olmasın?
PAVEL PETROVİÇ: İkişer kez ateş edeceğiz. Tedbir olarak ikimiz de cebimize birer mektup koyalım, ölümümüzden kendimizi sorumlu tutan.
BAZAROV: İşte bu konuda tümden ayrılıyorum sizden. Çok fazla Fransız romanı kokuyor, biraz tatsız.
PAVEL PETROVİÇ: Belki, ama kabul edersiniz ki, cinayetle suçlandırılmak

hoş bir şey olmaz.
BAZAROV: Kabul. Ancak bu kötü suçlamadan korunmanın bir yolu var. Düello tanıklarımız olmayacak, ama bizi gören birini bulabilirdik.
PAVEL PETROVİÇ: Kimi, sorabilir miyim?
BAZAROV: Piyotr neden olmasın?
PAVEL PETROVİÇ: Hangi Piyotr?
BAZAROV: Kardeşinizin uşağı.
PAVEL PETROVİÇ: Bana kalırsa şaka ediyorsunuz sayın bayım.
BAZAROV: Hiç de değil. Önerimin üzerinde gereğince durursanız, onun sade bir mantığa dayandığı sonucuna varırsınız. Cinayet gizli kalmaz, ama ben Piyotr'u yolunca hazırlayıp savaş alanına getirme işini üstüme alırım.
PAVEL PETROVİÇ: Şakada direniyorsunuz. Ama nezaketle verdiğiniz olumlu karşılıktan sonra daha fazlasına hakkım yok. Demek her şey düzenlendi... Aklıma gelmişken sorayım, tabancalarınız
var mı?
BAZAROV: Tabancam nasıl olur? Ben savaşçı değilim.
PAVEL PETROVİÇ: Öyle ise benimkini öneriyorum size. İnanın ki, onları beş yıldır kullanmadım.
BAZAROV: Yürek rahatlatıcı bir haber.
PAVEL PETROVİÇ: Şimdi artık sayın bayım, size teşekkür etmekten başka bir iş kalmıyor bana. Sizi selamlamakla şeref duyarım.
BAZAROV: Yeniden buluşma mutluluğuna erinceye kadar güle güle sayın efendim.
(Pavel Petroviç çıkar.)
BAZAROV *(yalnız):* Hay Allah! Bu ne incelik, bu ne budalalık! Ne komedi oynadık ama! Art ayaklan üstünde dans eden oyuncu köpekler gibi. Ama reddetmek olacak şey değildi. Yüzde yüz kaldırır bastonu vururdu bana. O zamanda... *(Hırsla)* o zaman da kedi yavrusu gibi boğazlamam gerekecekti onu. *(Düşünür.)* Bir öpücük bunca önemli mi? Kardeşi hesabına mı böyle davrandı gerçekten? Neresinden bakarsan bak, kötü bir iş bu. Önce beynimin patlatılması tehlikesi var, sonra da burdan çekip gitmek gerekecek. Oysa Arkadiy var... Sonra o inek Nikolay Petroviç! Kötü bir iş bu, kötü.
DOKUZUNCU SAHNE
Koru.
BAZAROV *(Piyotr'a):* Korkmanın gereği yok. Biraz ötede durup bakmaktan başka bir şey yapmayacaksın. Bu yüzden seni kimse suçlandıramaz, inan bana. Sonra düşün, ne önemli bir rol oynayacaksın!
(Piyotr ellerini açar, ayaklarına bakar, korkmuştur, uzanıp bir ağaca tutunur.)
PİYOTR: Sanırım beyefendi geliyor.
PAVEL PETROVİÇ *(koltuğunun altında yeşil çuhaya sarılı bir kutu vardır):* Özür dilerim, sizi beklettim galiba. *(Önce Bazarov'u, sonra o anda bir düello tanığı durumunda olduğu için saygıyı hak eden Piyotr'u selamlar.)*
BAZAROV: Üzülmeyin, biz de yeni geldik.
PAVEL PETROVİÇ: Ya... Öyle ise çok iyi. *(Çevresine bakar.)* Kimseler yok. Kimse karışmayacak bize. Başlıyalım mı?
BAZAROV: Hay hay!
PAVEL PETROVİÇ: Soracağınız başka bir şey yok, değil mi?

BAZAROV: Yok.
PAVEL PETROVİÇ *(kutudan tabancaları çıkararak):* Siz doldurmak ister misiniz?
BAZAROV: Hayır siz doldurun, ben adımlayayım. Benim adımlarım sizinkilerden uzundur. Bir, iki, üç...
PİYOTR *(korkudan tir tir titreyerek):* Affedersiniz efendim, nasıl emrederseniz ama, ben buradan biraz öteye gidiyorum.
BAZAROV: Dört... beş... tamam. Yollanın dostum, yollanın! Bıı ağacın arkasında da durabilirsin, kulaklarını tıkayabilirsin, ama gözlerini kapama. Eğer birimizden biri yere düşerse, koş kaldır onu. Altı., yedi... sekiz... *(Durur, Pavel Petroviç'e.)* Yeter mi? Yoksa iki adım daha atayım mı?
PAVEL PETROVİÇ *(ikinci kurşunu sürerek):* Nasıl isterseniz.
BAZAROV: Oldu. İki adım daha gidelim. *(Çizmesinin topuğu ile yere bir çizgi çeker.)* Bu da sınır olsun. Ha! Her birimiz sınırdan birkaç adım geriye gideceğiz. Bu da önemli bir sorun. Dün bunu konuşmamıştık.
PAVEL PETROVİÇ: On adım bence. *(İki tabancayı Bazarov'a uzatır.)* Lütfen tabancanızı seçer misiniz?
BAZAROV: Lütfen seçeyim. Fakat şunu kabul etmelisiniz ki Pavel Petroviç, bizim, düellomuz saçma denecek kadar görülmemiş bir şey, değil mi? Şu tanığımızın suratına bakın bir!
PAVEL PETROVİÇ: Hâlâ şakaya vuruyorsunuz. Düellomuzun garip olduğunu yadsımıyorum, fakat size şunu bildirmeyi de görev sayıyorum ki, ben sizinle ciddi olarak çarpışmak niyetindeyim. A bön entendeur, salut!
BAZAROV: Birbirimizi yok etmeye ikimizin de kararlı olduğumuzdan şüphe etmiyorum. Ama neden gülmiyelim, neden utile ile dulci'yi birleştirmeydim? Bakın siz bana Fransızca söylüyorsunuz, ben size Latince karşılık veriyorum.
PAVEL PETROVİÇ: Ben ciddi olarak dövüşeceğim. *(Yerine yürür, sınırdan on adım sayar, orada durur.)* Hazır mısınız?
BAZAROV: Tam olarak.
PAVEL PETROVİÇ: Başlıyalım.
(Bazarov ağır ağır ilerler, Pavel Petroviç ona doğru yürür, sol eli cebindedir, sağ eliyle tabancanın namlusunu yavaş yavaş kaldırır. Kısa bir patlama duyulur. Bazarov vurulmamıştır. Bu kez Bazarov ateşler. Pavel Petroviç sarsılır ve baldırını tutar.
Beyaz pantolonundan aşağı kan damlamaktadır. Bazarov tabancasını atarak hasmının yanına gider.) BAZAROV: Yaralandınız mı? PAVEL PETROVİÇ: Beni sınır çizgisine kadar çağırmaya hakkınız
var. Sadece sıyrık bu. Anlaşmamız gereğince ikimizin birer kez
daha ateş hakkımız var. BAZAROV: Lütfedin de onu başka sefere bırakahm. *(Pavel Petro-*
viç'i kollarına alır.) Ben artık düellocu değilim, doktorum. Her
şeyden önce yaranıza bakmam gerek. Piyotr! Gel buraya Piyotr!
Hangi deliğe girdin? PAVEL PETROVİÇ: Saçmalık etmeyin. Yardıma ihtiyacım yok.
(Bıyığını çekiştirir, fakat kolu düşer, gözleri kayar ve kendinden
geçer.) BAZAROV: Bak şimdi! Bayıldı. *(Yatırır Pavel Petroviç'i, mendilini çıkarır.)* Kemiğe dokunmamış. Kurşun derine gitmemiş, ancak bir

kas, vastus externus zedelenmiş. Üç haftaya kalmaz dans bile
edersin oğlum. Ya bayılma ne oluyor? Aman bu isterik insanlar!
Ne de inceymiş derisi! PİYOTR *(haç çıkararak):* Öldü mü? BAZAROV: Git su getir, Allah belanı versin! PAVEL PETROVİÇ *(kendine gelir):* İstemez... bir anlık bir baş
dönmesi... Kalkmama yardım edin! *(Doğrulup oturur.)* İşte oldu.
Eve yürüyerek gidebilirim. Olmazsa bir araba yollayabilirsiniz
bana. Uygun görürseniz düelloyu yenileriz. BAZAROV: Geçmişin üzerinde durmanın gereği yok. Bunlar için
kafinizi yormayın, çünkü buradan hemen çekip gitmeye karar
verdim. PAVEL PETROVİÇ: Kardeşime, politika tartışması yüzünden oldu diyelim. Sizi suçlu bulmasını istemem. Arkadiy'e de öyle anlatın
olayı. Herkes beni suçlu bulmalı. Anladınız mı? BAZAROV: Çok güzel. Peki, öyle olsun.

ONUNCU SAHNE

(Anna Sergeyevna'nın bahçesi. Bir yanda, önü gür fundalıklarla örtülü oyukları ile bir eski Yunan galerisi. Katya ile Arkadiy bahçede dolaşarak gelirler. Katya'nın elinde sepet vardır. Sepetten arada bir kuşlara ekmek kırıntısı atar.)

203

KATYA *(Arkadiy'in elindeki kitaba bakarak):* Heine'yi sevmem,
alay ettiği zaman da, yakındığı zaman da. Ancak üzgün, düşünceli
olduğu zaman severim.

ARKADİY: Bense beğendiği zaman severim. KATYA: Bu sizde alaycı huyunuzdan kalma bir şey. ARKADİY: Kalma bir şey! Bazarov duysaydı bunu. KATYA: Durun siz, değiştiririz biz sizi. ARKADİY: Kim değiştirecek beni? Siz mi? KATYA: Kim mi? Ablam, komşumuz Porfiriy Platonyiç, üç gün önce
kiliseye götürdüğünüz teyzem. ARKADİY: O gün teyzenizi reddedemezdim. Ablanıza gelince,
biliyorsunuz ki, birçok konuda Yevgeniy ile anlaşırdı. KATYA: Demek ablam onun etkisindeydi, tıpkı sizin olduğunuz gibi. ARKADİY: Benim olduğum gibi mi? Onun etkisinden sıyrıldığımı
gösteren bir şey gördünüz mü bende? *(Sessizlik.)* Biliyorum, siz
ondan hiç hoşlanmadınız.

KATYA: Ben onu yargılayacak durumda değilim. ARKADİY: Bizim yargılayamayacağımız hiç kimse yoktur dünyada.
Sizinki bahane! KATYA: Peki, söyliyeyim öyleyse... Onu sevmiyorum değil, ama
onunla bir bağlantım olmadı hiç, yabancı kaldım ona hep... Sizin
gibi, sizin de onunla ortak bir yanınız yok. ARKADİY: Nerden biliyorsunuz? KATYA: Bilmem, nasıl anlatsam? Yırtıcı bir hayvan o, oysa siz de
ben de evcil bir hayvan mıyım?

(Katya başını sallar.) ARKADİY *(kulağını kaşır):* Beni dinleyin Katerina Sergeyevna,
gerçekten beni incitici bir şey bu söylediğiniz. KATYA: Neden? Yırtıcı bir hayvan mı olmak isterdiniz? ARKADİY: Yırtıcı değil, güçlü ve enerjik. KATYA: Öyle olmayı istemek başka... Arkadaşınız istemiyor, kendi

öyle. ARKADİY: Peki, Anna Sergeyevna üzerinde büyük bir etkisi olduğunu sanıyor musunuz? KATYA: Evet. Ama hiç kimse uzun süre ablama egemen olamaz.
Bağımsızlığına çok önem verir.
ARKADİY *(Katya'ya sokularak):* Saklamayın, ondan biraz korkuyorsunuz.
KATYA: Ya siz?
ARKADİY: Ben de.
KATYA: Şuna şaşıyorum, ablam hiç şimdiki kadar dostluk besleme-mişti size.
ARKADİY: Demek öyle.
KATYA: Dikkat etmediniz mi? Memnun değil misiniz bundan?
ARKADİY: Anna Sergeyevna'nın sevgisini kazanmak için ne yaptım? Annenizin mektuplarını getirmemden olmasın?
KATYA: Bu biri. Ama başkalan da var ki, söylemem.
ARKADİY: Siz çok inatçısınız. Gözünüzden hiçbir şey kaçmıyor. Herkesten uzak yaşıyorsunuz. Çekingen ve güvensizsiniz.
KATYA: Uzun süre yalnız başıma kaldım. O durumda kurmaya alışır insan. Ama ben herkesten uzakta mı duruyorum gerçekten?
ARKADİY: Sizin durumunuzda olan demek istediğim zengin kimseler için, gerçeği anlamak hiç de kolay bir şey değildir.
KATYA: Ama ben zengin değilim. Çiftlik ablamın. Onun sayesinde yoksulluk nedir bilmemişimdir hiç.
ARKADİY: Ama gururlu olduğunuz için... zengin bir adamla evlenmezsiniz değil mi?
KATYA: Çok seversem... Hayır, çok sevsem de evlenmem belki.
ARKADİY: Peki, neden evlenmezsiniz?
KATYA: Çünkü zengin adamlaıla evlenen yoksul kızlar üstüne türküler bile vardır.
ARKADİY: Belki sözünüz geçsin istiyorsunuz, ya da...
KATYA: Yo, hayır, özenilecek bir şey mi bu? Tam tersine, baş eğmeğe hazırım. Ancak eşitsizlik zor. İnsanın kendisine saygısı olsun ve boyun eğsin., bunu anlarım, mutluluktur o. Fakat sadece alt bir varlık olmak... Hayır, şimdiye kadar yeterince tattım onu.
ARKADİY: Evet, evet, Anna Sergeyevna'nın kardeşi olmanız boşuna değil, siz de onun kadar bağımsızsınız. Ama siz çok içinize kapalısınız. Duygularınızı karşınızdakinden önce dünyada açıklamazsınız.
KATYA: Başka türlü olabilir mi?
ARKADİY: Ablanız kadar zekisiniz, kişiliğiniz de ondan biraz daha çok...
KATYA: Lütfen ablamla ölçmeyin beni. Benim için hiç de kazançlı olmaz. Üstelik de siz Arkadiy Nikolayeviç, siz söylememelisiniz böyle şeyler. *(Kuşlara ekmek kırıntısı atar.)*
ARKADİY: Katerina Sergeyevna, size ters düşecek olsa da bilmenizi isterim ki, ben sizi, yalnız ablanıza değil, dünyada hiç kimseye
değişmem. *(Söylediklerinden korkmuş gibi biraz uzaklaşır. Katya bir an duraklar, bakakalır Arkadiy'in arkasından. Sonra ona doğru yürür, yan yana çıkarlar.)*
ON BİRİNCİ SAHNE
(Öte yandan Anna Sergeyevna ile Bazarov yan yana girerler.)
BAZAROV: Her şeyden önce içinizi rahat ettirmem gerekir Anna

Sergeyevna. Karşınızda çoktandır aklı başına gelmiş, başkalarının da o saçmalıkları unuttuğunu uman bir insan var. Uzun bir süre için uzaklara gideceğim, gitmeden önce ziyaretinize geldim. Her ne kadar duygulu bir insan değilsem de, beni tiksinti ile düşündüğünüzü bilerek gitmek boğucu bir üzüntü olurdu benim için.
ANNA SERGEYEVNA *(derin derin içini çeker, gülümser):* Geçmiş geçmiştir. Kaldı ki, açık olarak söyliyeyim, ben de suçluyum. Kısacası, gelin eskisi gibi dost olalım. Öteki bir düştü, değil mi? Düşleri kim ansır?
BAZAROV: Gerçekten öyle... Sonra da aşk... düpedüz yapmacık bir duygudur.
ANNA SERGEYEVNA: Sahi mi? Bunu sizden duyduğum için çok memnunum. Gerçi siz gittikten sonra çok sıkıldım. Ama Arkadiy gelince…
BAZAROV: Sizin yanınızda eskisi gibi utanıp sıkılıyor mu gene?
ANNA SERGEYEVNA: Nasıl eskiden? *(Düşünür.)* Şimdi güveni var. Konuşuyor benimle. Eskiden kaçardı benden. Gerçekten ben de onun arkadaşlığını aramazdım. Silik bir insan diye düşünürdüm. Ama şimdi onu daha iyi tanıdım, zekâsını anladım.
BAZAROV: Sizden kaçtığını söylüyorsunuz, ama size âşık olduğunu biliyorsunuzdur herhalde.
ANNA SERGEYEVNA: Ne? O da mı?
BAZAROV: Evet, o da. Size yeni bir şey mi söylemiş oldum?
ANNA SERGEYEVNA *(gözlerini indirir):* Yanılıyorsunuz Yevgeniy Vasilyiç.
BAZAROV: Sanmıyorum, ama belki de bunu söylememem gerekirdi. Değiştirelim konuyu Anna Sergeyevna. *(Çıkarlar.)*
ON İKİNCİ SAHNE
(Katya ile Arkadiy girerler ve gelip Yunan galerisinin oyuklarından birindeki taş sıraya otururlar. Önlerinde fundalık vardır.)
ARKADİY: Katya Sergeyevna, gerçekten birçok bakımdan büyük bir değişme oldu bende. Herkesten iyi bir bilirsiniz bunu. Çünkü ben bu değişikliği yalnız size borçluyum.
KATYA: Ben mi bilirim? Bana mı borçlusunuz?
ARKADİY: Ben artık buraya ilk gelişimdeki o kendini beğenmiş çocuk değilim. Evet, gene yararlı bir insan olmak, bütün gücümü gerçeği bulmaya harcamak istiyorum. Ama artık ülkümü eskiden aradığım yerde aramıyorum; şimdi anlıyorum... çok yakınımda olduğunu. Bugüne değin kendimi anlamadım ben, gücümü aşan ödevler aldım üzerime... Gözlerim kısa bir süre önce açıldı, içimde uyanan bir duygu sayesinde... Umarım ki beni anlayacaksınız. Şeye karşı tümden içten olmak her namuslu insanın görevidir... O insanlara... kısacası, kendine yakın bulduğu kimselere... ve bu yüzden ben... niyetim... bir bakıma sizinle ilgili olarak... Beni dün yeterince ciddi olmamakla suçlamanız aklımdan çıkmıyor… Kendime daha çok güvenim olsaydı...
KATYA: Söylediğinize güvenebilseydim... *(Susar. Galerinin arkasından Anna Sergeyevna ile Bazarov görünürler. Galeriye yakın bir yerde dururlar, fakat oradakileri görmezler)*
ANNA SERGEYEVNA: Görüyorsunuz ya, ikimiz de yanılmışız. İkimiz de artık ilk gençlik yıllarımızı geride bıraktık. Özellikle ben. Yaşamın ne olduğunu anladık. Yorgunuz. İkimiz de... neden saklıyalım? Akıllıyız. Birbirimizle ilgilendik, ikimizde de merak uyandı... ve sonra...

BAZAROV: Ve sonra ben tükendim.
ANNA SERGEYEVNA: Pek iyi biliyorsunuz ki, anlaşmazlığımızın nedeni o değil. Ama ne olursa olsun, birbirimize ihtiyacımız yokmuş, başlıca neden bu. Biz, nasıl söylesem... birbirimize çok benziyördük. Bunu başlangıçta anlayamadık. Arkadiy ise...
BAZAROV: Ona ihtiyacınız var mı?
ANNA SERGEYEVNA: Yeter Yevgeniy Vasilyiç, onun bana ilgisiz olmadığını söylüyorsunuz. Teyzesi yerinde olduğumu biliyorum, ama sizden saklamak istemem, onu daha sık düşünmeye başladım. Bir çeşit tat buldum onun gençlik duygularında.
BAZAROV: Dün Arkadiy benden bir şeyler sakladı. Ne sizden, ne de kardeşinizden söz etti...
ANNA SERGEYEVNA: Katya ile kardeş gibi. Böyle olmasından hoşlanıyorum. Ama bunca yakın arkadaş olmalarına göz yumma-mahyım belki de...
BAZAROV: Bu ablanın sözleri mi?
ANNA SERGEYEVNA: Elbette... Ama niçin duruyoruz burada, yürüyelim. Ne garip bir konuşma bu bizimkisi. Sizden korkuyorum, ama gene de güveniyorum size. Çünkü iyi bir insansınız gerçekte.
BAZAROV: Önce hiç de iyi değilim. Sonra da hiçbir anlamım yok artık gözünüzde. Beni iyi görmeniz de işte bu yüzden... Bir ölünün başına çelenk koymaya benziyor bu.
ANNA SERGEYEVNA: Yevgeniy Vasilyiç, elimizde değil... *(Uzaklaşırlar.)*
ARKADİY: Katerina Sergeyevna, sizi seviyorum, benimle evlenmenizi rica etmek istiyorum. Gerçi zengin değilim, ama her fedakârlığı yapmaya hazınm... Bana karşılık vermiyorsunuz. Yüzüme bakın, bir tek söz söylemeyin bana... seviyorum... sizi seviyorum... İnanın bana!
KATYA *(parlayan gözlerle Arkadiy'e bakar ve uzun bir duruştan sonra hafif bir gülümseme ile mırıldanır):* Evet.
ARKADİY *(yerinden fırlar):* Evet! Evet dediniz Katerina Sergeyevna. Ne anlama geliyor bu? Bana inandığınızı mı gösteriyor?
KATYA: Evet.
ARKADİY *(kızın ellerini tutup göğsüne bastırır):* Katya, Katya... *(Katya ağlar.)*
ON ÜÇÜNCÜ SAHNE
(Anna Sergeyevna'nın evinde Arkadiy ile Bazarov'un odası. Bazarov, babasının evine gitmek üzere bavulunu hazırlamaktadır. Katya ile evleneceği ortaya çıkmış olan Arkadiy, arkadaşına bakmaktadır.)
BAZAROV: Demek yuva kurmaya karar verdin ha? Neden olmasın, güzel bir iş. Ama bana yutturmanın gereği yoktu. Başka türlü davranmanı beklerdim ben. Ya da, belki senin de haberin yoktu ha? ARKADİY: Gerçekten, ayrıldığımızda bunu hiç geçirmiyordum
aklımdan. Ama neden sana yutturmuş olayım? Sonra da. sanki senin evlenme üstüne ne düşündüğünü bilmiyormuşum gibi, niçin «güzel bir iş» diyorsun?
BAZAROV: Ah sevgili dostum, ne biçim konuşma bu! Ne yaptığımı görüyorsun: Torbamda boş bir yer kalmış, oraya saman doldu-ruyorum; işte bizim yaşamımız olan torba da böyledir, elimize ne geçerse doldururuz onu, yeter ki boşluk kalmasın. Darılma, ne olur, Katerina

Sergeyevna için hep nasıl düşündüğümü bilirsin. Kimi küçük hanımlar zekice göğüs geçirdikleri için akıllı sayılırlar. Seninki ise tutabiliyor kendini, bunu öylesine iyi yapıyor ki, avucunun içine alacak seni... E, öyle olması da gerekir. *(Bavulunu kapar, çömeldiği yerden kalkar.)* Şimdi ayrılırken gene söylüyorum.,, çünkü birbirimizi aldatmanın tereği yok... Bütün bütün ayrılıyoruz, bunu sen de biliyorsun... Akıllıca davranciın: sen bizim acı. sert, yalnız varlığımıza göre değilsin. İçinde ne atılganlık, ne kin var. Sende gençliğin ateşi, gücü yanıyor ama bizim işimiz için yetmez bu. Sizin gibiler, demek soylular, kibarca uysallıktan, ya da kibarca kızgınlıktan bir adim öteye gidemezler, bu da hiçbir işe yaramaz. Senin gibileri, sözgelişi, kalkıp dövüşe -mezler... ve kendilerini iyi insanlar olarak düşünürler... ama biz dövüşmek diyoruz da başka bir şey demiyoruz. Bizim tozumuz gözlerini kör eder senin, çamurumuz kirletir. Gerçekle sen bizim düzeyimizde değilsin, bilmeden beğeniyorsun kendini, ama bizim karnımız tok bunlara... Bize genç kurbanlar vtıin! Biz kırıp ezmeiiyiz insanları! Sevimli bir çocuksun sen. ama çok yumuşak, liberal bir küçük soylusun.

ARKADİY *(üzgün):* Bana bütün bütün veda ettiğin şu anda, bula bula bunları mı buldun söyliyecek?

BAZAROV: Hayır Arkadiy, söylenecek başka sözler de var, ama söylemeyeceğim onları. Elini çabuk tut da bir an önce evlenmeye bak. kendine bir yuva kur, bol bol çocuk yap. Daha iyi bir cağda dünyaya geldikleri için hepsi akıllı olur, senin benim gibi değil. Eh... yola koyulmanın vaktidir. Herkesle vedaiaştım... Kucakla-şahm mı, ne dersin?

(Arkadiy, göz yaşları içinde arkadaşının boynuna atılır.)

BAZAROV: Gençlik budur işte! Neyse, ben Katerina Sergeyevna'ya güveniyorum. O seni çarçabuk avutur, görürsün. Hadi Allahaısmarladık! Sakın alakargayı unutma!

ARKADİY: Ne demek o?

BAZAROV: Ne demek mi? Doğa bilimlerinde o kadar mı zayıfsın, yoksa unuttun mu alakarganın en saygıdeğer yuvacı kuş olduğunu? Ondan öğren... Elveda signor!

ON DÖRDÜNCÜ SAHNE

(Vasiliy İvanyiç'in evi)

VASİLİY İVANYİÇ: Bari bu sefer daha akıllı davranalım hanım. Geçen sefer onu biraz sıktık. Özellikle sen, hiç rahat bırakmıyorsun çocuğu.

ARİNA VLASYEVNA: Ama canım, sözgelişi öğle yemeğinde ne istiyor, lahana çorbası mı, pancar çorbası mı, bunu nasıl anlayacağım? Elbet gidip kendisine soruyorum. Baksana, geldiğinden beri hiç kilo almadı daha.

VASİLİY İVANYİÇ: Yevgeniy için üzülüyorum Arina. Bir şeye kızsa, sinirlense mesele yok; fakat öyle değil. Durumu bozuk, kederli... İşin kötüsü bu. Hep susuyor... Bari bize bağırıp çağırsa! Zayıflıyor, sonra yüzünün rengini de hiç beğenmiyorum. Geldiği gün, «Çalışmak istiyorum, ne olur rahatımı kaçırmayın,» dedi. Ben de, «Yüzümü bile unutacaksın,» dedim ona «Hiç merak etme!» Önce biraz çalışır gibi oldu, sonra hevesi mi kaçtı ne? Tek başına uzun uzun dolaşmalara vurdu işi.

ARİNA VLASYEVNA: Tann yardımcısı olsun! Boynuna bir muska asardım, ama bırakmaz ki... Sağ olsun!

VASİLİY İVANYİÇ: Şimdi köydeki hastalara koşmayı iş edindi kendine. Bölge hekimi ile dolaşıp duruyor.
ARİNA VLASYEVNA: Benim de dün elimde bir ayna kırıldı. Aksilik işte. Öyle korkuyorum ki, sorma. *(Çıkar.)*
BAZAROV *(girer):* Baba, cehennem taşı var mı sende? *(Kadın, oğluna bakarak dua eder, istavroz çıkarır, gider.)*
VASİLİY İVANYİÇ: Var... Ne yapacaksın?
BAZAROV: Lazım... bir yarayı yakmak için.
VASİLİY İVANYİÇ: Kimin yarasını?
BAZAROV: Kendi yaramı.
VASİLİY İVANYİÇ: Ne demek kendi yaramı? Nasıl oldu bu yara? Nerende?
BAZAROV: Burda, parmağımda. Biliyorsun, bize bir tifüslü köylü getirmişlerdi ya, bu sabah o köye gittim, ölmüş adam. Nedense
cesedi yarıp bakmaya karar vermişler, benimse çoktandır bu
alanda pratiğim yok. VASİLİY İVANYİÇ: Ne? BAZAROV: Bölge hekiminden rica ettim, cesedi ben açabilir miyim
diye, sonra da, işte kestim elimi.
(Vasiliy îvanyiç, korku ve telaş içinde koşup, az sonra elinde cehennem taşı ile gelir.)
VASİLİY İVANYİÇ: Allah aşkına bırak da ben yapayım bu işi. BAZAROV: Ne de gönüllüsün ha! Ne olsa eski meslek değil mi? VASİLİY İVANYİÇ: Alay etme rica ederim. Parmağını göster bana.
Büyük bir yara değil. Canını acıtıyor muyum? BAZAROV: Daha da bastır korkma. VASİLİY İVANYİÇ *(durur):* Ne dersin Yevgeniy kızgın demirle
dağlamak daha iyi olmaz mı? BAZAROV: Onu daha önce yapmalı idik. Şimdiyse cehennem
taşının da bir yaran olmaz. Hastalığı kaptı isem, iş işten geçmiş
sayılır, artık.
VASİLİY İVANYİÇ: Nasıl? İş işten geçti mi? Ne demek istiyorsun? BAZAROV: Elbette, üstünden dört saat geçti. VASİLİY İVANYİÇ: Peki bölge hekiminin yanında yakıcı bir şey
yok muydu? BAZAROV: Yoktu.
VASİLİY İVANYİÇ: Tanrım! Nasıl olur? BAZAROV: Ben yatayım. Siz de bana ıhlamur gönderin.
ON BEŞİNCİ SAHNE
(Nikolay Petroviç'in evinde Pavel Petroviç'in odası. Pavel Petroviç, yataktan çıkmış, divanda oturmaktadır. Feniçka girer. Bir fincan çay getirmiştir, çayı masaya koyar. Çıkmak üzere iken Pavel Petroviç seslenir.) PAVEL PETROVİÇ: Neden bu kadar acele ediyorsunuz? Çok mu işiniz var?
FENİÇKA: Yo... evet. Gidip onlara çay vermem lazım. PAVEL PETROVİÇ: Dunyaşa siz olmadan da verir onlara çayı. Hem sizinle konuşmak istiyorum.
(Feniçka koltuğun kenarına ilişir.)
PAVEL PETROVİÇ: Dinleyin. Size ne zamandan beri sormak istiyorum: Vicdanınız temiz mi?
FENİÇKA: Neden olmasın?
PAVEL PETROVİÇ: Kardeşimi seviyorsunuz değil mi?

FENİÇKA: Evet, seviyorum.
PAVEL PETROVİÇ: Bütün ruhunuzla mı. bütün kalbinizle mi?
FENİÇKA: Nikolay Petroviç'i bütün kalbimle seviyorum.
PAVEL PETROVİÇ: Onu başkasına değişmez misiniz?
FENİÇKA: Kime değişebilirim ki?
PAVEL PETROVİÇ: Diyelim buradan giden bayla.
FENİÇKA: Tanrım! Niçin bana eziyet ediyorsunuz? Ben size ne yaptım?
PAVEL PETROVİÇ: Feniçka, biliyorsun, gördüm... Orada, çardakta.
FENİÇKA: Ama benim suçum ne onda?
PAVEL PETROVİÇ: Suçunuz yok mu? Hiç mi?
FENİÇKA *(bağırır):* Benim yeryüzünde tek sevdiğim hep seveceğim insan Nikolay Petroviç'tir. *(Boğazına hıçkırıklar takılır.)* Gördüğünüz şeye gelince... Mahşer günü bile suçsuz olduğumu söylerim.
PAVEL PETROVİÇ *(Feniçka'nın elini tutar):* Feniçka sevin onu, sevin kardeşimi. Öyle iyi, öyle bulunmaz bir adam ki... Benim zavallı Nikolay'ımı hiç bırakmayın. *(Feniçka'nın elini dudaklarına götürür, övle kalır.)*
FENİÇKA: Tanrım, nöbet mi geldi yoksa?
ON ALTINCI SAHNE
(Nikolav Peırovıç girer. Feniçka ona doğru atılır, başını onun göğüsüne dayar.) NİKOLAY PETROVİÇ: Ne var? Bir şey mi oldu'.' *(Ağabeyisinin vanına gider.)* Kendini kötü mü hissediyorsun yoksa ağabey? PAVEL PETROVİÇ *(vüzünû mendil ile kapar}:* Yo., bir şeyim
yok... Tam tersine, eskisinden daha iyiyim. NİKOLAY PETROVİÇ: Divana geçmek için acele ettin galiba.
(Feniçka çıkar.) Nereye[9] PAVEL PETROVİÇ: Kardeşim, söz ver bana, bir ricamı yerine
getireceğine.
NİKOLAY PETROVİÇ: Ne ricası? Söyle! PAVEL PETROVİÇ: Bütün mutluluğum buna bağlı. Enine boyuna
düşündüm. Kardeşim, görevini yapmalısın... Evlen Feniçka ile.
Seni sevivor. oijiunun annesi o.
NİKOLAY PETROVİÇ *(sevinçten kulaklarına inanamaz):* Bunu sen mi söylüyorsun? Fakat biliyorsun ki, ben bu görevi sadece sana olan saygımdan ötürü yerjfie getiremedim.
PAVEL PETROVİÇ: Hayır, aziz kardeşim. Ne derler, ne düşünürler- kaygusunu bir yana bırakalım. Biz yaşını başını almış insanlarız, bu dünyanın gösteriş merakını bir yana bırakmanın zamanıdır. Bazarov'un hakkı var diyeceğim geliyor, biz ihtiyar züppeleriz. Dediğimi yap, evlen Feniçka ile. Mutlu olacağız. *(İki kardeş sarılırlar.)*
NİKOLAY PETROVİÇ: Geleneklerimiz beni durduruyordu. Ama Arkadiy buna ne der?
PAVEL PETROVİÇ: Arkadiy mi'.' Ne diyecek? Sadece sevinir. *(Gene sarılır, öpüşürler.)*
NİKOLAY PETROVİÇ: Yoksa demin Feniçka ile bu işi mi tartışıyordunuz?
PAVEL PETROVİÇ: Onunla bu işi tartışmak mı? Ouelle idee! Şunu da söyliyeyim kardeşim, siz evlendikten sonra ben bütün bütün gideceğim hurdan. Dresden'de ya da Floransa'da yerleşeceğim. *(Onu sevinç gözyaşları içinde dinlemekle olan kardeşini vanına çağırır.)* Gel gel! Sana bir şey söyleyeceğim. *(Nikolav Peıroviç dikkat kesilir.)* Feniçka kime

benziyor, biliyor musun?
NİKOLAY PETROVİÇ: Kime[9]
PAVEL PETROVİÇ: Benim tek aşkım zavallı prensese.
ON YEDİNCİ SAHNE
(Vasiliy İvanyiç'in evi. Bazarov yatakta yatmakladır. Kapı aralıktır. Vlasyevna arada bir kapıdan bakar. Duvardaki Ikon un önünde mum vanar. Vasiliy İvanviç oğlunun baş ucunda sessiz durur.)
ARINA VLASYEVNA *(içeri çirer, yavaş bir seslet:* Nesi var? Söyle bana Vasiliy'.'
VASİLİY İVANYİC: Bir şey yok. bir şey yok.
ARİNA VLASYEVNA: Üşütmüş değil mi? Dün gece duydum, öksürüyordu,
VASİLİY İVANYİC: Üşütmüş, üşütmüş.
ARİNA VLASYEVNA: Ateşi var mı'[1]
VASİLİY İVANYİC: Var. Hadi çekil de kızdırmayalım gene. *(Arına ağlamamak için dudağını ısırır ve çıkar)*
BAZAROV *(uyanır, babasını görür):* Su ver bana baba. *(Vasiliy İvanyiç su verir.)* Durumum kötü. Yakalandım hastalığa. Birkaç güne kalmaz, gömeceksiniz beni.
VASİLİY İVANYİÇ: Yevgeniy, neler söylüyorsun? Tanrı korusun! Üşütmüşün...
BAZAROV: Bırak şimdi. Bir doktor böyle konuşmaz. Hastalığın bütün belirtileri var. Bunu sen de biliyorsun.
VASİLİY İVANYİÇ: Nerde o belirtiler? Hangi hastalığın Yevgeniy? Rica ederim.
BAZAROV *(geceliğini sıyararak kolunu gösterir):* Peki, bu kırmızı lekeler ne?
VASİLİY İVANYİÇ: Peki peki, olsun. Ama biz gene de iyi ederiz seni.
BAZAROV: Geçmiş ola! Ama iş orada değil. Ben bu kadar çabuk öleceğimi beklemiyordum. Doğrusunu söyliyeyim, çok tatsız bir şey. *(Yattığı divanın yanında duran masanın ayağını tutup sallar.)* Buna bilek derler. Gücüm kuvvetim yerinde hâlâ... Ama gene de ölmem gerek. Gel de ölümü yen bakalım! Çok tatsız bir şey, çok. *(Dinler.)* Kim ağlıyor? *(Vasiliy İvanyiç ağlamamak için kendini zor tutar.)* Şimdi sen de, annem de o güçlü dinsel inancınıza güvenmelisiniz. *(Bir iki yudum su içer.)* Senden bir ricam var. Aklım başımda iken... Şimdi bile pek kendimde olduğumdan emin değilim. Sözlerimi anlıyor musun?
VASİLİY İVANYİÇ: Elbette Yevgeniy, çok normal konuşuyorsun.
BAZAROV: Birini yolla şeye...
VASİLİY İVANYİÇ: Arkadiy'e mi?
BAZAROV: Kimmiş Arkadiy? *(Durur.)* Ha... evet... şu acemi çaylak. Alakargaya döndü o şimdi, yakayı kaptırdı, yuva kurdu. Rahat bırak onu. Anna Sergeyevna'ya birini yolla lütfen. Yakınımızda bir çiftlik sahibi. «Yevgeniy Bazarov» desin gönderdiğin adam, «saygılarını sunuyor, ölmek üzere olduğunu söylememi istedi» Yapar mısın bunu baba?
VASİLİY İVANYİÇ: Bunu daha önce de söylemiştin Yevgeniy. Birini yolladım.
BAZAROV: Demek kendimi kaybetmeye başladım. *(Dalar.)*
VASÎLİY İVANYİÇ *(yatağın önünde diz çöker):* Oğlum benim. Sevgili oğlum. *(Bazarov hafifçe başını oynatır.)* Yevgeniy, iyileşeceksin inşallah

ama... anneni ve beni memnun et, Hıristiyanlık
214
ödevini yerine getir! Sana bunu söylemek korkunç bir şey... *(Bir araba sesi duyulur, Vasiliy İvanyiç koşup pencereden bakar.)*
VASİLİY İVANYİÇ *(gene oğlunun yanma gelir):* Anna Sergeyevna geldi oğlum, Yevgeniy!
BAZAROV: Ne dedin?
VASİLİY İVANYİÇ: Dedim ki, Anna Sergeyevna geldi, burada.
BAZAROV: O burada... Görmek isterim onu.
VASİLİY İVANYİÇ: Göreceksin Yevgeniy.
(Kapıda Anna Sergeyevna ile Anna Vlasyevna görünürler. , Anna Sergeyevna korku ile bakar Bazarov'a. Sonra ağır ağır yaklaşır.)
BAZAROV *(Anna Sergeyevna'yı görür):* Sağolun! İşte gene karşı karşıyayız. Görüşeceğiz demiştiniz ya! *(Babasına)* Baba, lütfen bizi yalnız bırak. Anna Sergeyevna, müsaade edersiniz, değil mi? *(Vasiliy İvanyiç ile Arına çıkarlar.)*
BAZAROV: Size teşekkür etmem gerek. Çarlara layık bir davranış bu sizinkisi. Çarlar da ölmek üzere olanları görmeye giderler...
ANNA SERGEYEVNA: Yevgeniy Vasilyiç, umarım ki...
BAZAROV: Ah Anna Sergeyevna, doğrusunu konuşalım. Benim işim bitti. Tekerleğin altına düştüm. Ölüm eski bir şakadır. Ama herkese yeni görünür. Şu ana değin korkmuyordum... Az sonra kendimden geçeceğim... Olur biter böylece. *(Güçsüzce elini sallar.)...* ne diyeyim size... Sizi sevdiğimi mi söyliyeyim? Daha önce bir anlamı olmadı bunun, şimdi hiç olmaz. En iyisi şunu söyliyeyim size... Ne kadar güzelsiniz! Şimdi orada duruyorsunuz, öyle güzel... Yo, korkacak bir şey yok... Oturun oraya... Bana yaklaşmayın... Hastalığım bulaşıcı, biliyorsunuz. *(Anna Sergeyevna, Bazarov'un yattığı divanın yanındaki koltuğa oturur.)* Ne iyi yüreklisiniz! Ah ne yakınsınız şimdi, ne genç, ne taze, ne temiz... bu iğrenç odada. Ah artık veda edeyim size. Ömrünüz uzun olsun, en iyisi bu. Vakit varken yaşamayla bakın. Şu çirkin görünüşüme bir göz atın, yan ezilmiş bir solucan, ama gene de kımıldıyor. Bir zamanlar yapmayı düşündüğüm şeyler vardı, ölmem derdim, neden ölecekmişim! Çözüm bekleyen sorunlar var, derdim kendi kendime ve ben bir devim. Şimdi ise bu devin tek sorunu, adam gibi ölmenin yolunu bulmak. *(Eliyle bardağı arar, Anna Sergeyevna korka korka bardağı verir ona.)* Beni unutacaksınız. Bir ölü, yaşayan birine arkadaş olamaz. Babam anlatır size Rusya'nın benim ölümümle ne yitirdiğini... Ben Rusya'ya lazımmışım...
Hayır; O'nun bana hiç ihtiyacı yok. Peki kime var? Kunduracıya var, terziye var, kasaba var... et satar... kasap... Durun kanştı-
. rıyorum... Şurada bir orman var... *(Elini alnına koyar.)*
ANNA SERGEYEVNA *(ona doğru eğilir):* Yevgeniy Vasilyiç, ben buradayım...
BAZAROV *(birden kadının elini tutar ve doğrulur):* Elveda... Dinleyin! Biliyorsunuz, sizi hiç de öpmedim o gün... Ölen alevi üfleyin, sönsün bitsin... *(Anna Sergeyevna dudaklarım onun alnına değdirir.)* Yeter... *(Başını yastığa bırakır.)* Şimdi karanlık...
ANNA SERGEYEVNA *(Anna Sergeyevna sessizce dışarı çıkar. Kapıda karşılaştığı Vasiliy İvanyiç'e)* Uyudu. *(Gider.)*

ON SEKİZİNCİ SAHNE

(Nikolay Petruviç'in evinde yemek salonu. Büyük bir sofra kurulmuştur. Arkadiy ile Kalyanın, Nikolay Petroviç'le Feniç-ka'nın evlenmeleri ve Pavel Petroviç'in ayrılışı dolay isiyle yenecek veda yemeği için hazırlanan sofranın başında Prokof-yiç ile Piyotr durmaktadırlar. Pavel Petroviç, bir uçta yeni evlileri bekler durumda, içerden dans müziği eşliğinde yeni evliler dans ederek sahneye girerler. Neşe, mutluluk havası. Az sonra masa başında toplanılır.)

NİKOLAY PETRÖVİÇ *(elinde kadehle):* Ağabey, bizleri bırakıyorsun... Bırakıyorsun bizi... *(Durur, konuşmakta sıkıntı çektiği belli olur.)* Uzun bir süre için değil elbet... ama... anlatamıyorum bir türlü... Ben... ne... biz ne... ben ne kadar... Arkadiy. *en bir şeyler söylesene!

ARKADİY: Ne söyleyeyim baba! Hazırlığım yok. NİKOLAY PETRÖVİÇ: Sanki benim varmış... E kardeşim, bırak da seni kucaklamakla yetmeyim, sana talihin açık olsun diyeyim. Bir an önce dön aramıza.

(İki kardeş sarılıp öpüşürler.) PAVEL PETRÖVİÇ: Ben sadece «farewell» diyeceğim.

(Hepsi kadehlerini kaldırır, ayakta içerler)

KATYA *(topluca içme sona erdikten sonra kocasına bir daha kadeh kaldırır ve yavaşça):* Bazarov için!

PERDE